

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

20/2019. (VI. 26.) AB határozat	a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény megismételt eljárásra irányadó szabályaival kapcsolatos mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapításáról, valamint a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 631. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezést elutasításáról	1116
21/2019. (VI. 26.) AB határozat	a Kúria Kvk.II.37.706/2019/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről.....	1126
3153/2019. (VII. 3.) AB határozat	utólagos normakontroll indítvány elutasításáról	1137
3154/2019. (VII. 3.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	1142
3155/2019. (VII. 3.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1148
3156/2019. (VII. 3.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1151
3157/2019. (VII. 3.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1154
3158/2019. (VII. 3.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1158
3159/2019. (VII. 3.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1161
3160/2019. (VII. 3.) AB végzés	alkotmányjogi panasz eljárás megszüntetéséről	1164
2/2019. (VI. 25.) elnöki utasítás	egyesbírók kijelöléséről	1166

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 20/2019. (VI. 26.) AB HATÁROZATA

a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény megismételt eljárásra irányadó szabályaival kapcsolatos mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapításáról, valamint a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 631. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezést elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában – *dr. Salamon László* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság – hivatalból eljárva – megállapítja, hogy az Országgyűlés mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet idézett elő azáltal, hogy a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény megismételt eljárásra irányadó szabályaiban nem szabályozta az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményeknek megfelelően a bűnügyi költség viselését.

Ezért az Alkotmánybíróság felhívja az Országgyűlést, hogy jogalkotói feladatának 2019. szeptember hó 30. napjáig tegyen eleget.

2. Az Alkotmánybíróság a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 631. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezést elutasítja.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának a Magyar Közlönyben való közzétételét.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Nyíregyházi Törvényszék bírója (a továbbiakban: indítványozó) az előtte 3.Bf.372/2018. szám alatt folyamatban lévő eljárást felfüggesztette, és egyidejűleg az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. §-a alapján bírói kezdeményezéssel fordult az Alkotmánybírósághoz a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 631. §-át érintően.
- [2] Az indítványozó az ügy alkotmányossági kérdéseinek megítéléséhez az eljárás előzményeit érintően a következőket emelte ki. Az indítvány alapjául szolgáló büntetőeljárás több terhelt ellen közokirat-hamisítás büntette miatt van folyamatban. A Nyíregyházi Járásbíróság 2017. január 18-án hozott 32.B.1618/2014/71. számú ítéletével az ügy II. rendű vádlottját bűnösnek mondta ki 14 rendbeli közokirat-hamisítás büntetében. A fellebbezés folytán eljáró Nyíregyházi Törvényszék 2017. október 26-án hozott 3.Bf.272/2017/7. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét a II. rendű és a VII. rendű vádlottakkal szemben – az ügyeknek az együttes elbírálás objektív akadályának hiányában történt elkülönítése, és emiatt a tényállás részbeni megalapozatlansága miatt – hatályon kívül helyezte és a járásbíróságot új eljárásra utasította. A megismételt eljárás eredményeként a Nyíregyházi Járásbíróság 2018. március 12-én 18.B.1693/2017/6. számon hozott ítéletet, amelyben a II. rendű vádlott bűnösségét 14 rendbeli közokirat-hamisítás büntetében állapította meg. A járásbíróság az ítéletben a II. rendű terheltet 34 050 forint bűnügyi költség viselésére kötelezte, míg a megismételt eljárásban felmerült további 19 050 forintról akként rendelkezett, hogy azt az állam viseli. A járásbíróság ezen rendelkezése

a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) 403. § (5) bekezdésén alapult. Az elsőfokú ítélet ellen a II. rendű terelt és védője jelentett be fellebbezést a büntetés enyhítése céljából. Az indítvány előterjesztésekor ezen fellebbezés alapján volt folyamatban másodfokú eljárás.

- [3] Az indítványozó bírójának megjegyzése szerint az alapeljárásban a járásbíróság a II. rendű vádlott kérelmére a régi Be. 242. § (2) bekezdése alapján védőt rendelt ki, akinek a részvétele az eljárásban azt követően kötelező. Ezen a körülményen az időközben hatályba lépett Be. sem változtatott. A védő így a folyamatban lévő másodfokú eljárásban is részt vesz, és a megjelenésével összefüggésben bűnügyi költség merül fel. Ezen költség viseléséről az egyéb bűnügyi költséggel együtt az eljáró másodfokú bíróságnak ügydöntő határozatában a Be. szabályai alapján kell majd rendelkeznie. Az indítványozó bírójának szerint ugyanakkor az ennek során alkalmazandó Be. 631. §-a több okból is ellentétes az Alaptörvénnyel.
- [4] Az indítványozó a kifogásolt jogszabályi rendelkezéssel összefüggésben fontosnak tartotta megjegyezni, hogy a jogalkotó a Be. szerkesztésekor a Rész, Fejezet, Cím struktúrát követte. Így az egyes részekben belüli fejezetek szabályai – eltérő rendelkezés hiányában – az adott fejezet keretei között irányadók.
- [5] Az indítványozó megállapítása szerint a Be. támadott 631. §-a a törvény LXXXVIII. Fejezetében (A harmadfokú bíróság határozatai) található. Ennek a fejezetnek következetes szabályozás esetén a Tizenhatodik Részben (A harmadfokú bírósági eljárás) „szabályozott joganyaghoz tartozó fejezetnek kellene lennie” (indítvány 2. oldal). Ezzel szemben ugyanakkor az indítványozó tényként állapította meg, hogy a Be. LXXXVIII. Fejezetén belül található a Tizenhetedik és a Tizennyolcadik Rész is. Ezzel a jogalkotó felülírta saját törvényszerkesztési koncepcióját, aminek következtében a Be. 631. §-a jogalkalmazói szempontból értelmezhetetlenné vált.
- [6] Az indítványozó értelmezése szerint a Be. 631. §-ának nyelvtani értelmezése és alkalmazása azzal a következménnyel jár, hogy egy esetleges harmadfokú eljárásban felmerült bűnügyi költséget – ellentétesen a Be. 613. § (1) bekezdésével és 574. § (1) bekezdésével – minden esetben az államnak kellene viselni. A jogszabályon belül ezért a bűnügyi költségre vonatkozó, jelzett jogszabályi rendelkezések között normakollízió áll fenn, és az ellentmondás rendszertani értelmezéssel sem feloldható. Amennyiben pedig a rendelkezések közötti ellentmondás feloldására bírói jogértelmezéssel sincs lehetőség, helye lehet az alaptörvény-ellenesség megállapításának.
- [7] Az indítványozó által felhívott jogszabályi rendelkezések: Be. LXXX. FEJEZET Az elsőfokú bíróság ügydöntő határozatai: „574. § (1) A bíróság a vádlottat a 145. § (1) bekezdésében meghatározott bűnügyi költség viselésére kötelezi, ha őt bűnösnek mondja ki vagy szabálysértés elkövetéséért a felelősségét megállapítja.” és Be. LXXXIV. Fejezet A másodfokú bíróság határozatai: „613. § (1) A másodfokú bíróság a határozatában megállapítja a másodfokú bírósági eljárásban felmerült bűnügyi költséget, és szükség esetén rendelkezik annak viseléséről.”
- [8] Az indítványozó alkotmányossági aggályai keretében, az Alkotmánybíróság több határozatára hivatkozással kifejtette, hogy a Be. 631. §-a a LXXXVIII. Fejezet kontextusában nem felel meg a jogbiztonságból fakadó kritériumoknak, mivel nem hordoz egyértelmű és világos normatartalmat. Úgy vélte az indítványozó, hogy nem lehetséges a Be. 631. §-ának olyan értelmezése, amely megfelel az Alaptörvényben jogállamiságként rögzített alkotmányos értékeknek.
- [9] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésére hivatkozással az indítványozó kifejtette, hogy a tisztességes eljárás-hoz való jog érvényesülését a Be. 631. §-a legfeljebb a hatályon kívül helyező végzés elleni fellebbezés elbírálását érintően tudja biztosítani. Ezt az értelmezést ugyanakkor nem tartotta összhangban állónak a régi Be. 403. § (5) bekezdésével és a Be. preambulumban megnyilvánuló jogalkotói szándékkal.
- [10] Az indítványozó szerint a fentiek alapján kétségtelenül megállapítható, hogy a Be. 631. §-a többféle értelmezést tesz lehetővé, amelyek egymással ellentétesek, továbbá amelyek közül egyik sem tekinthető az Alaptörvénnyel összhangban állónak, így a támadott rendelkezés alaptörvény-ellenes. Az alkotmányossági probléma jelentőségét megítélése szerint növeli, hogy az Alaptörvény 2019. január 1. napjától hatályos módosítása értelmében a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét azok céljával is összhangban kötelesek értelmezni.
- [11] Az indítványozó bírójának az indítványban tehát a fentiekre figyelemmel annak megállapítását kérte, hogy az előtte folyamatban lévő ügyben alkalmazandó Be. 631. §-a alaptörvény-ellenes. Álláspontja szerint ugyanis a Be. hivatkozott rendelkezése nem tesz eleget az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményeknek.
- [12] 2. Az előadó alkotmánybíró az indítvány kiegészítésére hívta fel az indítványozót abban a tekintetben, hogy igazolja: a támadott jogszabályi rendelkezést az előtte folyamatban lévő eljárásban alkalmaznia kell.
- [13] Az indítvány-kiegészítés lényege akként foglalható össze, hogy a Be. nem tartalmaz olyan rendelkezést, amelynek alkalmazásával a megismételt eljárásban felmerült bűnügyi költség viseléséről az indítványozó bíróság

- rendelkezhetne. A bűnügyi költség viselésére irányadó szabályok köréből ugyanis a konkrét esetben nincs helye a Be. 631. §-a, a Be. 633. § (1) bekezdése és a Be. 635. § (1) bekezdése felhívásának, mert azok egyaránt valamely más eljárási szakaszban irányadóak. Így az indítványozó bíróságnak a megismételt másodfokú eljárásban a Be. Tizenötödik Részében, a másodfokú eljárás általános szabályai között rögzített rendelkezést, a Be. 613. §-át kell alkalmaznia. Annak előírásai értelmében pedig a védelmi fellebbezés eredménytelensége esetén a bíróságnak köteleznie kell a vádlottat a bűnügyi költség megfizetésére, tekintet nélkül arra, hogy a megismételt eljárás folytatása az elsőfokú bíróság által elkövetett eljárási szabályszegés következtében vált szükségessé.
- [14] A Be. 589. §-a értelmében továbbá a másodfokú bírósági eljárásra irányadó Tizenötödik Részben nem szabályozott kérdésekben a bíróságnak a Tizenegyedik (A bírósági eljárás általános szabályai), valamint Tizenharmadik-Tizenegyedik Részben (A tárgyalás előkészítése, Az elsőfokú bírósági tárgyalás) megállapított rendelkezéseket kell alkalmazni. Így tehát a bűnügyi költség viselésére a Be. 613. §-ában nem szabályozott kérdésekben a Be. 574. § (1) bekezdése az irányadó. A rendelkezés értelmében a bíróság a vádlottat a 145. § (1) bekezdésében meghatározott bűnügyi költség viselésére kötelezi, ha őt bűnösnek mondja ki vagy szabálysértés elkövetéséért a felelősségét megállapítja.
- [15] Nincs lehetősége a konkrét esetben a bíróságnak arra sem, hogy a Be. 574. § (3) bekezdése alapján rendelkezzen a bűnügyi költség viseléséről, mivel a fellebbezés folytán szükségképpen felmerülő bűnügyi költség viselése kérdésében kell állást foglalnia.
- [16] Az indítványozó kifejtette, hogy a Be. 574. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének a kezdeményezésére nem látott indokot. Úgy ítélte meg ugyanakkor, hogy a Be. 631. §-a alaptörvény-ellenességének a megállapítását megalapozza az a körülmény, hogy annak több olyan lehetséges értelmezése van, amely megfelel az Alaptörvény 28. cikkének. A többféle bírói jogértelmezés pedig megítélése szerint szükségképpen sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését.

II.

- [17] Az Alkotmánybíróság eljárása során a következő jogszabályi rendelkezéseket vette figyelembe:
- [18] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

- [19] 2. A Be. indítvánnyal érintett rendelkezése:

„631. § Az e Fejezet szerinti eljárás során felmerült bűnügyi költséget az állam viseli.”

III.

- [20] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt hangsúlyozza, hogy a hatáskörébe tartozó ügyeket az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének a)–g) pontjai sorolják fel. Az Alkotmánybíróság – az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének megfelelően – az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként alkotmányos kötelezettségeit hatáskörei gyakorlása folytán teljesíti {3136/2013. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [7]}. Ennek során nemcsak az eljárásait kezdeményező indítványok jogalapját köteles vizsgálni, de nem mellőzheti annak vizsgálatát sem, hogy az egyes indítványok formája és tartalma megfelel-e az Alaptörvényben szabályozott típuskényszernek, továbbá a törvényi feltételeknek {3058/2015. (III. 1.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [21] Az Alkotmánybíróság ezért elsőként azt vizsgálta, hogy a bírói indítvány megfelel-e az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésében, valamint az Abtv. 25. §-ában, 51. §-ában, 52. § (1) bekezdésében, 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban, továbbá az 52. § (4)–(6) bekezdéseiben foglaltakból következő formai és tartalmi követelményeknek.

- [22] 2. Az adott eljárásban az indítványozó az Abtv. 25. § (1) bekezdésére alapította a kérelmét, amely a Be. 631. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányult. Az Alkotmánybíróság erre is figyelemmel vizsgálta, hogy az indítvány a határozott kérelem feltételeinek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont] megfelel-e.
- [23] Az indítványozó megjelölte azt a törvényi rendelkezést [Abtv. 25. § (1) bekezdés], amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítványozó előadta az eljárás megindításának indokait [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság által vizsgálendő törvényi (Be. 631. §) rendelkezést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont], és az Alaptörvény [B] cikk (1) bekezdés, XXIV. cikk (1) bekezdését] sérülni vélt rendelkezéseit.
- [24] 3. Az Abtv. 25. § (1) bekezdése értelmében az egyedi normakontroll eljárásnak további két – egymással összefüggő – feltétele, hogy a bírói kezdeményezés ténybeli alapja a bíró előtt folyamatban lévő egyedi ügy legyen, és a kezdeményezésnek ebben az ügyben alkalmazandó jogszabály vizsgálatára kell irányulnia {3112/2014. (IV. 17.) AB végzés, Indokolás [3]; 3242/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [4]}. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében ugyanis a bírói kezdeményezés mint normakontroll egyedi vagy konkrét jellege az absztrakt utólagos normakontrollhoz képest annyiban szűkebb, hogy az indítványozó bíró csak az ügyben alkalmazott jogszabályt támadhatja meg és részletesen meg kell indokolnia, hogy valóban kell azt az adott ügyben alkalmaznia. Csak ezzel biztosítható ugyanis a kezdeményezés egyedi – konkrét – normakontroll jellege
- [25] Az Alkotmánybíróság a 3193/2014. (VII. 15.) AB végzésben ezzel összefüggésben az alábbiakat rögzítette. „Az Abtv. nem teszi lehetővé a bíró számára, hogy utólagos absztrakt normakontrollt kezdeményezzen, a bírói kezdeményezés nem *actio popularis*, hanem az egyedi – konkrét – normakontroll eljárás egyik fajtája”, amellyel a bíró az Abtv. 25. § (1) bekezdésében meghatározott esetben élhet (Indokolás [5]). Az eljáró bíró tehát csak azon jogszabály, illetve jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítására tehet indítványt, melyet a konkrét ügy elbírálása során kifejezetten alkalmaznia kell. „Ebből következően alapvető feltétel a támadott norma és a folyamatban lévő egyedi ügy közötti közvetlen összefüggés. Amennyiben a bírói kezdeményezés olyan jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést támad meg az Alkotmánybíróság előtt, mely az előtte folyamatban lévő (az Alkotmánybírósághoz fordulás miatt felfüggesztésre került) ügygel nem áll összefüggésben, annak elbírálása során nyilvánvalóan nem kerül alkalmazásra, akkor érdemi alkotmányossági vizsgálatnak nincs helye” (Indokolás [5]).
- [26] Ezen felül rögzítette az Alkotmánybíróság azt a követelményt is, hogy az alkalmazandó jog megállapítása a rendes bíróság – a konkrét perben eljáró bíró – hatásköre, az Alkotmánybíróság általában tartózkodik attól, hogy e mérlegelésbe beavatkozzon. A bíró feladata és hatásköre ugyanis eldönteni, hogy mely jogszabályok és konkrét jogszabályi rendelkezések alapján, illetve alkalmazásával dönt a benyújtott kereset (előterjesztett vád) tárgyában {6/2014. (II. 26.) AB határozat, Indokolás [14]; 3037/2014. (III. 13.) AB határozat, Indokolás [29]; 3193/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [6]}.
- [27] Ugyanakkor az Alkotmánybíróságnak alkotmányos funkciójával összefüggésben az Alaptörvényből és az Abtv.-ből fakadó kötelessége, hogy a bírói kezdeményezés törvényi feltételeinek a fennállását megvizsgálja, s azok nyilvánvaló hiánya esetében a kezdeményezést visszautasítsa” {3193/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [6]}. Az alkalmazandó jog megjelölését ezért az Alkotmánybíróság csak abban az esetben vizsgálhatja felül, ha nyilvánvaló, hogy a megjelölt jogszabályt az indítványra okot adó esetben biztosan nem kell alkalmazni {6/2014. (II. 26.) AB határozat, Indokolás [14]}.
- [28] Az Alkotmánybíróság a Be. szabályozási rendszerét áttekintve megállapította, hogy a Be. 631. §-a a törvény Tizenhetedik Részében, A másodfokú és a harmadfokú bíróság hatályon kívül helyező végzése elleni fellebbezés elbírálására irányadó szabályok között található. A Tizenhetedik Rész a jogalkotó nem tagolta további szerkezeti elemekre: az sem Fejezetet, sem Címet nem tartalmaz. Ennek ellenére a Be. 631. §-a az eljárás során felmerült bűnügyi költség állam általi viseléséről az „e Fejezet” szerinti eljárásokra irányadóan rendelkezik. Megállapította továbbá az Alkotmánybíróság azt is, hogy a támadott rendelkezést közvetlenül követő és a megismételt eljárásra irányadó, a Be. 632.–636. §-ai (Tizennyolcadik rész) nem tartalmaznak a bűnügyi költség viselésére irányadó semmilyen szabályt.
- [29] Az Alkotmánybíróság az érdemi vizsgálat feltételei kapcsán megállapította, hogy az indítvánnyal támadott jogszabályi rendelkezés alkalmazása a konkrét ügy elbírálásakor, a bűnügyi költség megállapításához szükséges büntetőeljárás rendelkezések egybevetett értelmezése során nem mellőzhető.

- [30] 4. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja értelmében az indítványnak indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Ennek a feltételnek az indítvány szintén megfelel, mivel az indítványozó az Alkotmánybíróság gyakorlatában kialakított követelményeknek megfelelő indokolást adott elő az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, valamint a XXIV. cikk (1) bekezdése vonatkozásában.
- [31] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével összefüggésben ennek ellenére nem volt helye az érdemi vizsgálat lefolytatásának. Az utalt alaptörvényi rendelkezés ugyanis a közigazgatási hatósági eljárás vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét, így az indítvány alapjául szolgáló bírósági eljárás és ezen alaptörvényi rendelkezés között nincs összefüggés. Az indítvány ezen elemét ezért az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálta.
- [32] Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy az indítvány kifejezett kérelmet tartalmaz az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont]. Az indítvány az Abtv. 41. § (1) bekezdésében foglaltak szerint a Be. 631. § alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányul.
- [33] A fentiekre figyelemmel az Alkotmánybíróság a Be. 631. §-a alkotmányossági vizsgálatát az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján folytatta le.

IV.

- [34] Az indítvány nem megalapozott.
- [35] 1. Az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálata a bírói kezdeményezés azon állításán alapul, amely szerint a Be. támadott 631. §-a ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével. A kapcsolódó jogszabályi környezetet érintően kifejtette továbbá az indítványozó, hogy az előtte folyamatban lévő eljárásban a Be. Tizenötödik Részében, a másodfokú eljárás általános szabályai között rögzített rendelkezések közül a Be. 589. §-át és a Be. 613. §-át is alkalmaznia kell. A Be. 613. §-a a bűnügyi költség viseléséről rendelkezik a másodfokú eljárásban. A Be. 589. §-a értelmében a Be. 613. §-ában nem szabályozott kérdésekben a Be. 574–578. §-ai az irányadók, amelyek a bűnügyi költség viselését az elsőfokú eljárásra irányadóan szabályozzák. A Be. 574. § (1) bekezdése értelmében a bíróság a vádlottat a 145. § (1) bekezdésében meghatározott bűnügyi költség viselésére kötelezi, ha őt bűnösnek mondja ki vagy szabálysértés elkövetéséért a felelősségét megállapítja.
- [36] A támadott és azzal összefüggésben felhívott jogszabályi rendelkezések alkalmazása következtében a bíróságnak a megismételt másodfokú eljárásban a vádlottat kell köteleznie a bűnügyi költség megfizetésére, amennyiben a felelősségét megállapítják. A költségek, vagy egy részük a megfizetése alól a bíróság a terheltet legfeljebb méltányosságból mentesítheti. Az indítványozó kifogása szerint a szabályozás következtében a bűnügyi költség viselésének a meghatározásakor a bíróság nem lehet tekintettel arra, hogy a megismételt eljárás folytatása az alapeljárásban a bíróság által elkövetett eljárási szabályszegés miatt vált szükségessé. Ennek következtében pedig a szabályozás ellentétes a jogbiztonságból levezethető azon elvárással, hogy a bíróság a terheltet mentesse azon bűnügyi költség viselése alól, amely annak folytán merült fel, hogy az eljárást meg kellett ismételni.
- [37] 2. A jogállamiság – és azon belül a jogbiztonság – követelményeinek a teljesülését az Alkotmánybíróság különös gonddal vizsgálja az állami erőszak legális alkalmazásának területén, vagyis a büntetőhatalom gyakorlásával összefüggésben.
- [38] A büntető igazságszolgáltatást érintő alkotmánybírósági döntések [így többek között: 9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 59.; 11/1992. (III. 5.) AB határozat, ABH 1992, 77.; [...] 20/2005. (V. 26.) AB határozat, ABH 2005, 202.] elvi alapja, hogy demokratikus jogállamban a büntetőhatalom az állam – alkotmányosan korlátozott – közhatalmi jogosítványa a bűncselekmény elkövetőinek felelősségre vonására. „Az alkotmányos alapjogok és alkotmányos védelmet élvező szabadságok miatt a közhatalom csak alkotmányos felhatalmazással és alkotmányos indokkal avatkozhat be az egyén jogaiba és szabadságába” [lásd: 3116/2016. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [25]].
- [39] Az Alkotmánybíróság több határozatában hangsúlyozta, hogy a büntető hatalom gyakorlása, a büntetőjogi felelősségre vonás az állam alkotmányos kötelezettsége [715/D/1994. AB határozat, ABH 1997, 584, 588.; 5/1999. (III. 31.) AB határozat, ABH 1999, 75, 83.] „Ebben a büntetőjogi rendszerben a bűncselekmények a társadalom jogi rendjének sérelmeként szerepelnek és a büntetés jogát az állam gyakorolja. A bűncselekmények ténylegesen okozhatnak magánsérelmet, azonban a társadalom, a jogrend megsértéseként való értékelésük vezetett

- az állam büntető hatalmához, az állami büntetőmonopóliumhoz” [40/1993. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1993, 288, 289.].
- [40] Az állam büntetőigényét az igazságszolgáltatás szervei az egyes esetekben a büntetőeljárás keretei között érvényesítik. A fentiek értelmében az állam nem csupán jogosult, de köteles is gondoskodni arról, hogy a büntetőigény érvényesítése érdekében a büntetőeljárás meginduljon, illetve az eljárást a hatóságok lefolytassák. A jogalkotó és a jogalkalmazó közös felelőssége, hogy erre az Alaptörvény rendelkezéseivel összhangban kerüljön sor.
- [41] Az Alkotmánybíróság több határozatában következetesen képviselte azt az álláspontot, hogy a jogállamban a bűnüldözésnek szigorú anyagi jogi és eljárási jogi korlátok között kell folynia, a bűnüldözés sikertelenségének kockázatát azonban az állam viseli. Ez a kockázatelosztás az ártatlanság védelmének alkotmányos garanciája [9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 59, 70.; 3074/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [58]].
- [42] Az Alkotmánybíróság értelmezésében a bizonyítás sikertelensége éppúgy az állam kockázati körébe tartozik, mint az eljárás során elkövetett hibák, sőt – eltérő törvényi rendelkezés hiányában – az eljárást akadályozó bármely körülmény is, amely folytán a büntetőeljárás ideális célja, az igazságos és célját betöltő büntetés kiszabása nem teljesülhetett [9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 59, 70.; 1239/B/2008. AB határozat, ABH 2010, 1923, 1926.]. Sem a büntetőpolitika változása, sem az eljáró hatóságok mulasztása vagy hibája nem eshet az elkövető terhére [11/1992. (III. 5.) AB határozat, ABH 1992, 77, 88.; 24/2013. (X. 4.) AB határozat, Indokolás [46]].
- [43] Nem hárítható az elkövetőre annak terhe, hogy az állam mulasztása miatt a büntetőeljárás ideális célja, az igazságos és rendeltetését betöltő büntetés kiszabása nem teljesülhet. Ennek az alkotmányos teherelosztásnak a szempontjából közömbös, hogy az állam rosszul vagy egyáltalán nem érvényesítette a büntető igényét, és közömbös az is, hogy milyen okból [11/1992. (III. 5.) AB határozat ABH 1992, 77, 92.; 62/2006. (XI. 23.) AB határozat, ABH 2006, 697, 706.].
- [44] Az Alkotmánybíróság értelmezésében a jogállam értékrendje szerint a bűnüldözés sikertelenségének az állam oldalán jelentkező kockázata – egyebek mellett – az eljárás során a hatóságok részéről akár szándékosan, akár véletlenül elkövetett hibák következményeinek a terhelte történő áthárítása kizártságát jelenti [286/B/1995. AB határozat, ABH 2001, 795.; részletesen: 9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 59.; 11/1992. (III. 5.) AB határozat, ABH 1992, 77.].
- [45] Ezen követelmények ismeretében meghatározó kérdés, hogy összhangban áll-e az Alaptörvény rendelkezéseivel az a szabályozás, amely a megismételt másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költség azon részének a viselésére is a terhelte kötelezi, amely az eljárás megelőző szakaszában történt eljárási szabálysértések következtében áll elő. Ennek megállapításához az Alkotmánybíróság áttekintette a régi és a hatályos büntetőeljárási törvény releváns rendelkezéseit is.
- [46] 3.1. A régi Be. 403. § (5) bekezdése alapján a vádlott nem volt kötelezhető annak a bűnügyi költségnek a viselésére, amely annak folytán merült fel, hogy az eljárást meg kellett ismételni. A megismételt eljárásban tehát eltérő szabályok érvényesültek a bűnügyi költség viselésére: ha olyan ismételt bűnügyi költség merült fel, amelynek oka, hogy az eljárást meg kellett ismételni, ennek megfizetésére a vádlott nem volt kötelezhető. Ezeket a költségeket az államnak kellett viselnie. A szabály alkalmazása ugyanakkor nem eredményezte azt, hogy a megismételt eljárás során például az eredeti elsőfokú eljárásban indokolatlanul elmaradt bizonyítási eszközök beszerzése, így a kiegészítő szakértői vélemények elkészítésének költségeit nem lehetett a terhelte terhelni. A mentesülés kizárólag a szó szoros értelmében az eljárás megisméltlése miatt – például a kirendelt védő vagy tanú ismételt megjelenésével összefüggésben – keletkezett költségek vonatkozásában volt irányadó.
- [47] A jogszabályhely jogalkotói indokolása nem adott magyarázatot a szabályozás módjára. Nyilvánvaló ugyanakkor, hogy a jogalkotó ilyen módon kívánta mentesíteni a terhelte az adott eljárásban megvalósult szabálysértések következményeinek a viselése alól. A bíróság ügydöntő határozatának a hatályon kívül helyezésére és azzal együtt új eljárás lefolytatására ugyanis minden esetben – tehát másodfokú és harmadfokú eljárásban egyaránt – valamely szabálysértés szolgáltatott alapot. Az irányadó rendelkezések értelmében ez lehetett: eljárási szabálysértés, ki nem küszöbölhető megalapozatlanság, vagy törvényi előfeltételek hiánya (lásd: régi Be. 375–376. §, 351–352. §, Be. 399. §).
- [48] A régi Be.-vel tartalmilag egyezően szabályozza a hatályon kívül helyezést és az új eljárásra utasítást a hatályos Be. is (lásd: régi Be. 608–610. §, 625. §).

- [49] Az Alkotmánybíróság a szabályozás áttekintése eredményeként megállapította, hogy a büntetőeljárások megismétlésének az oka valamennyi esetben a törvényi előírások megsértése. A törvényi előírások betartását a büntetőeljárásban részt vevő hatóságoknak, bíróságoknak kell felügyelni. Ilyen módon szabályszegés kizárólag valamely hatóság mulasztásának vagy hibájának lehet az eredménye.
- [50] A hatóságok, bíróságok mulasztásának vagy a hatóságok, bíróságok által elkövetet hibának a következményeit, vagyis az eljárás megismétlését az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó követelmények értelmében nem lehet a terheltre róni. A bűnüldözés sikertelenségének a kockázatát – az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében – ugyanis az állam viseli. Az eljárás során a hatóságok részéről akár szándékosan, akár véletlenül elkövetett hibák ilyen kockázati tényezőnek minősülnek. A jogállam értékrendje szerint ezen kockázati tényezők következményeinek a terheltre történő áthárítása kizárt. Ezért függetlenül attól, hogy a büntetőeljárás befejezésekor a terhelt felelősségét megállapítják vagy nem, az eljárás szükséges megismétléséből fakadó költségeket az államnak és sosem a terheltnek kell viselni.
- [51] 3.2. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből levezetett követelmény érvényesülését vizsgálta meg a hatályos jogszabályi környezetben.
- [52] Megállapította az Alkotmánybíróság, hogy a Be. támadott 631. §-a csak egyetlen eljárási szakaszban alkalmazható, akkor, ha az arra jogosultak a másodfokú vagy a harmadfokú bíróság hatályon kívül helyező végzése ellen fellebbezéssel éltek és annak elbírálására sor kerül. Ennek ellenére a Be. megismételt eljárásokban irányadó szabályai (Be. 632–636. §) nem tartalmazzak kifejezett rendelkezéseket a bűnügyi költség viselésére. Ennek következtében, valamint a Be. utaló rendelkezései értelmében a megismételt eljárásokban, az elsőfokú és a másodfokú eljárásban irányadó általános szabályok alkalmazandók az alábbiak szerint.
- [53] A Be. a Tizenötödik Részében rögzíti a másodfokú eljárás általános szabályait. Ezek közül a Be. 613. §-a rendelkezik a bűnügyi költség viseléséről a másodfokú eljárásban. A másodfokú eljárásban általánosan irányadó Be. 589. §-a értelmében továbbá a Be. 613. §-ában nem szabályozott kérdésekben a Tizenegyedik, valamint Tizenharmadik-Tizennegyedik Részben megállapított rendelkezéseket kell alkalmazni. Ezen szabályok köréből a Be. 574–578. §-ok szabályozzák a bűnügyi költség viselését az elsőfokú eljárásra irányadóan, így az utaló szabály következtében megismételt eljárásban is ezek alkalmazandók. A Be. 574. § (1) bekezdése értelmében továbbá a bíróság a vádlottat a 145. § (1) bekezdésében meghatározott bűnügyi költség viselésére kötelezi, ha őt bűnösnek mondja ki vagy szabálysértés elkövetéséért a felelősségét megállapítja.
- [54] A fentiekre figyelemmel az Alkotmánybíróság élt az Alaptörvény 24. cikk (4) bekezdésében biztosított felhatalmazással, és a felülvizsgálni kért jogszabályi rendelkezéssel, a Be. 631. §-ával fennálló szoros tartalmi összefüggés miatt bevonta az alkotmányossági vizsgálatba a Be.-nek a bűnügyi költség viselését szabályozó egyéb rendelkezéseit is. A Be. utaló szabályrendszere következtében ugyanis az indítvány alapjául szolgáló megismételt másodfokú eljárásban a bűnügyi költség viseléséről mindezekre figyelemmel kell az indítványozónak döntést hoznia.
- [55] 3.3. A jogszabályi háttér áttekintésekor két olyan szabályt azonosított az Alkotmánybíróság, amelyek lehetőséget biztosítanak az eljáró bírónak arra, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből levezetett követelménnyel összhangban álló döntést hozzon megismételt eljárásban a bűnügyi költség viseléséről. A Be. 574. § (3) és (5) bekezdései ugyanis olyan rendelkezéseket tartalmaznak, amelyek mérsékelhetővé teszik a megismételt eljárásban a terhelt oldalán felmerülő költségviselés terhét. Ezért az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy ezen két szabály elégséges garanciát nyújt-e a jogbiztonságból fakadó követelmények érvényesítésére.
- [56] A Be. 574. § (3) bekezdése azon bűnügyi költség vonatkozásában teszi lehetővé a terhelt mentesítését, amely nem a terhelt mulasztása folytán, szükségtelenül merült fel. Hasonló szabályt a régi Be. is tartalmazott a 338. § (2) bekezdésében. A kapcsolódó bírói gyakorlat értelmében szükségtelenül felmerült költségnek minősül mindaz a költség, amely indokolatlan „túlbizonyítás” következtében (Fővárosi Törvényszék B.1730/2015/93. számú büntetőügyben hozott határozata), vagy törvénytelenül beszerzett bizonyítékkal összefüggésben merült fel (Debreceni Ítéltábla Bf.536/2017/13. számú büntetőügyben hozott határozata). Szükségtelen továbbá az olyan költség, amelyet adminisztratív mulasztás idézett elő (például az, hogy a fogva lévő terheltet a tárgyalásra nem állították elő), vagy a bűnügyi költség azon része, ami annak az eredménye, hogy a kirendelő hatóság szükségtelenül széles körben határozta meg a szakértői vizsgálat terjedelmét (Fővárosi Törvényszék Bf. 10.594/2016/4. számú büntetőügyben hozott határozata).

- [57] Úgy ítélte meg az Alkotmánybíróság, hogy ez a szabály nem képes a terheltet olyan helyzetbe hozni, amely a jogbiztonság követelményéből fakad. A megismételt eljárás során például a kirendelt védő eljárásával vagy a tanú ismételt megjelenésével összefüggésben felmerült költségek aligha tekinthetők szükségtelennek. Ennek következtében viselésük alól a fenti szabály alkalmazásával a terhelt a megismételt eljárásban nem mentesíthető.
- [58] A Be. 574. § (5) bekezdése méltányossági szabályt rögzít: a terhelt mentesítését méltányossági alapon teszi lehetővé a bűncselekmény tárgyi súlyához képest aránytalanul nagy bűnügyi költség egy részének megfizetése alól. Hasonlóan rendelkezett a régi Be. 338. § (4) bekezdése is. A törvény tehát a bíróság mérlegelésére bízta, hogy olyan esetekben, amikor a bűnügyi költség viselése aránytalan megterhelést jelent a terheltnek a rá kiszabott büntetéshez képest, ezt a terhet csökkentse. Mivel azonban a méltányosság gyakorlását a szabály a bíróság diszkréciójára bízta, az Alkotmánybíróság szerint ez a szabály sem garantálja, hogy a megismételt eljárásban a terhelt a hatóságok mulasztása vagy hibája következtében előállt költségek viselése alól mentesüljön.
- [59] Úgy ítélte meg az Alkotmánybíróság, hogy a Be. 574. § (3) és (5) bekezdései együttesen sem képesek garantálni, hogy a büntetőeljárás megismételt eljárási szakaszában a jogbiztonságból fakadó követelményekkel összhangban álló döntés szülessen a bűnügyi költség viseléséről. Együttesen sem tartalmaznak ugyanis olyan előírást, amely alapján a bíróság köteles mentesíteni a terheltet minden olyan költség viselése alól, amely az eljárás megismétlése miatt állt elő.
- [60] 3.4. Az érdemi vizsgálatba bevont további rendelkezések áttekintése és értelmezése eredményeként az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy a szabályozás nem tartalmaz egyéb olyan elemet sem, amely alapján az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó követelménnyel összhangban rendelkezhet az előtte folyamatban lévő büntetőeljárásban a bűnügyi költség viseléséről.
- [61] Amennyiben ugyanis a terhelt felelősségét a bíróság a megismételt másodfokú eljárásában megállapítja, az elsőfokú és a másodfokú eljárásra irányadó általános szabályokat kell alkalmaznia. Azok értelmében nem mentesítheti a terheltet a költségek viselése alól azon az alapon, hogy a hatóságok mulasztásának vagy a hatóságok által elkövetet hibának, ezek között az eljárás megismétlésének a következményeit – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadóan – nem lehet a terheltre róni. Ilyen következtetést az elsőfokú és a másodfokú eljárásra irányadó általános szabályozásból fogalmilag lehetetlen levonni.
- [62] Az indítványozó bíró a megismételt eljárás költségeinek a viselése alól a terheltet legfeljebb a Be. 574. § (3) és (5) bekezdései alapján mentesítheti. Ezen rendelkezések ugyanakkor – ahogyan azt az Alkotmánybíróság a fentiekben kifejtette – nem garantálják, hogy a terhelt a költségviselés alól a megismételt eljárásban a szükséges mértékben – vagyis az eljárás megismétléséből származó költségek tekintetében – minden esetben mentesüljön.
- [63] 4. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján összefoglalóan megállapította, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogállamiság követelményéből levezethető azon szabályozás igénye, amelynek értelmében a büntetőeljárás megismételt eljárási szakaszaiban a terhelt nem kötelezhető annak a bűnügyi költségnek a viselésére, amely annak folytán merült fel, hogy az eljárást meg kellett ismételni. A szabályozás tartalma alapján az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy ez a követelmény nem csupán a másodfokú megismételt eljárásban, hanem az elsőfokú eljárás megismétlése esetén is érvényesítendő.
- [64] Megállapította továbbá az Alkotmánybíróság azt is, hogy a szabályozás alaptörvény-ellenessége nem a Be. 631. §-ának a szabályozásából, hanem abból fakad, hogy a Be. a bűnügyi költség perbeli megállapítására vonatkozó, egybevetett és értelmezett szabályrendszere sem tartalmaz olyan garanciális jogszabályi rendelkezést, amely a bűnügyi költség viselésére a megismételt első- és másodfokú eljárásban irányadó szabályozást a jogállamiságból fakadó követelményekkel összhangba hozná.
- [65] Az Abtv. 46. § (1) bekezdése felhatalmazza az Alkotmánybíróságot, hogy ha a hatáskörei gyakorlása során folytatott eljárásában a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállását állapítja meg, a mulasztást elkövető szervet – határidő megjelölésével – felhívja feladatának teljesítésére. A törvényhely (2) bekezdésének c) pontja alapján a jogalkotói feladat elmulasztásának minősül, ha a jogi szabályozás Alaptörvényből levezethető lényeges tartalma hiányos.
- [66] Az Alkotmánybíróság szerint a jelen eljárásban lehetőség van arra, hogy az Abtv. 46. §-ában biztosított jogköre alapján, a hatályos jog kíméletével járjon el. A szabályozás fent kifejtett hiányossága miatt úgy ítélte meg, hogy az Alaptörvénnyel való összhang helyreállítása nem a vitatott rendelkezés megsemmisítését, sokkal inkább

- a hatályos szöveg kiegészítését teszi szükségessé. Ilyen módon biztosíthatóvá válik, hogy a bűnüldözés sikertelenségének kockázatát a bűnügyi költséggel összefüggésben az állam viselje.
- [67] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság – hivatalból eljárva – megállapította, hogy az Országgyűlés mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet idézett elő azáltal, hogy a Be. megismételt eljárásra irányadó szabályaiban nem szabályozta az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményeknek megfelelően a bűnügyi költség viselését.
- [68] Ezért az Alkotmánybíróság felhívta az Országgyűlést, hogy jogalkotói feladatának 2019. szeptember hó 30. napjáig tegyen eleget.
- [69] Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a jogalkotói mulasztás megállapításával és a jogalkotónak címzett felhívással megteremthető az összhang az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és a bűnügyi költség viselésére irányadó szabályozás között. Ezért az Alkotmánybíróság a törvényhely alaptörvény-ellenességének a megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése vonatkozásában elutasította.
- [70] Tekintettel arra, hogy az alkotmányossági vizsgálat eredményeként megállapította a szabályozás alaptörvény-ellenességét és annak orvoslására az Abtv. 46. § (1) bekezdése szerint jogkövetkezményt alkalmazott, az Alkotmánybíróság az indítványozó azon további érveinek a vizsgálatát, amelyek a B) cikk (1) bekezdéséből fakadó és normavilágosság körébe tartozó kritériumok sérelmére vonatkoztak, nem végezte el.
- [71] 5. Az Alkotmánybíróság e határozatának a Magyar Közlönyben történő közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdés második mondata alapján rendelte el.

Budapest, 2019. június 18.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine alkotmánybíró Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
Dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [72] Az Abtv. 25. § (1) bekezdése szerint az eljáró bíró akkor fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az egyedi ügy elbírálása során alaptörvény-ellenes jogszabályt kellene alkalmaznia. Nézetem szerint jelen ügyben ez a feltétel hiányzik, ezért a rendelkező részben foglalt elutasítás helyett a bírói kezdeményezés visszautasításának lett volna helye. Az indítványozó által alaptörvény-ellenesnek állított Be. 631. §-át az eljáró bíróság ugyanis semmiképpen nem alkalmazhatja, tekintettel annak egyértelműségére, hogy a Be. kifogásolt szabálya kizárólag a másodfokú és a harmadfokú bíróság hatályon kívül helyező végzése elleni fellebbezés elbírálása során alkalma-

zandó. A bírói kezdeményezésre okot adó ügyben pedig megismételt másodfokú eljárás folyik, a bíróságnak ebben az eljárási szakaszban kell a bűnügyi költségek viseléséről döntenie.

Budapest, 2019. június 18.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/1651/2018.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2019. évi 109. számában.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 21/2019. (VI. 26.) AB HATÁROZATA

a Kúria Kvk.II.37.706/2019/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Schanda Balázs* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával és *dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria Kvk.II.37.706/2019/4. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Fidesz-Magyar Polgári Szövetség (székhely: 1062 Budapest, Lendvay utca 28.), az Európai Parlament tagjainak 2019. évi választásán a Kereszténydemokrata Néppárttal (székhely: 1141 Budapest, Bazsarózsa utca 69.) nyilvántartásba vett közös listát állító jelölő szervezet (a továbbiakban együtt: FIDESZ-KDNP), jogi képviselő útján eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a és a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 233. §-a alapján a Kúria 2019. június 6-án meghozott Kvk.II.37.706/2019/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben a Kúria a Nemzeti Választási Bizottság 56/2019. számú határozatát és az Fővárosi Választási Bizottság 6/2019. (IV. 15.) számú határozatát megváltoztatta, a kérelmező kifogásának részben helyt adott és megállapította, hogy a FIDESZ-Magyar Polgári Szövetség és a Kereszténydemokrata Néppárt (a továbbiakban: FIDESZ-KDNP) 2019. április 8. napján – megtévesztő tájékoztatásával – megsértette a Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontját.
- [3] A jelen alkotmányjogi panasz előzményéhez tartozik, hogy a Kúria – két eredményes alkotmányjogi panaszt követően – másodszor megismételt eljárásban hozott döntést.
- [4] A kúriai felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás értelmében 2019. április 8-án 18 óra 38 perckor Budapesten, a Kálvin téri aluljáróban rögzített videofelvétel alapján a FIDESZ-KDNP aktivistái aláírásokat gyűjtöttek. A videofelvétel alapján a FIDESZ-KDNP logóival ellátott kihelyezett pulton a „Nekünk Brüsszelben is Magyarország az első! Május 26.” felirat szerepel, a pulton elhelyezett aláírásgyűjtő lapok fejrészen a „Támogatom Orbán Viktor programját, állítsuk meg a bevándorlást!” felirat olvasható, az aktivisták a videót készítő személy kérdésére pedig többször is azt állították, hogy az aláírásgyűjtő lapokon a FIDESZ-KDNP számára a 2019. május 26. napjára kitűzött európai parlamenti képviselők választására a jelöltállításához szükséges aláírásokat gyűjtik. Ugyanakkor az a tájékoztatás is elhangzik, hogy az aláírásgyűjtést nem a jelöltállítás érdekében végzik.
- [5] 1.2. 2019. április 11-én a kérelmező kifogást nyújtott be a Nemzeti Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: NVB) a hozzá eljuttatott videofelvétel miatt. Álláspontja szerint a videofelvételen szereplő aktivisták állításuk ellenére nem a Ve. szerinti ajánlóíven, és ezért valójában nem az európai parlamenti választásokon való jelöltállítás céljából gyűjtöttek aláírásokat, megtévesztően jártak el, amellyel megsértették a Ve. 2. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt, a választás tisztaságának megóvására, valamint a 2. § (1) bekezdés e) pontjában foglalt, jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlásra vonatkozó választási eljárási alapelveket, továbbá a Ve. 120. § (1) bekezdésében foglaltakat, amely szerint jelöltet ajánlani ajánlóíven lehet. Az NVB a kifogást áttette a Fővárosi Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: FVB).

- [6] Az FVB a 6/2019. (IV. 15.) számú határozatában a kifogást elutasította a jogsértés hiányára utalással. Megállapította, hogy az aláírásgyűjtés nem volt jogsértő, az adott tájékoztatás ellentmondó volt, de a helyes információ is többször elhangzott, a téves információk a felvétel készítőjét sem tévesztették meg.
- [7] A kérelmező fellebbezést nyújtott be. Érintettségének igazolásául előadta, hogy olyan jelölő szervezet, amelynek listáját a 2019-es európai parlamenti választásokra az NVB 44/2019. számú határozatával nyilvántartásba vette. Az NVB az 56/2019. számú határozatával a fellebbezést érdemi vizsgálat nélkül elutasította a kérelmező ügyben való érintettségének hiányára hivatkozással.
- [8] A kérelmező a bírósági felülvizsgálati kérelmében az NVB határozatának megváltoztatását és elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy a FIDESZ-KDNP aktivistái megsértették a Ve. 2. § (1) bekezdés c) és e) pontjait, másodlagosan pedig az FVB határozatának helybenhagyását kérte. A Kúria 2019. április 26. napján meghozott Kvk.II.37.515/2019/2. számú döntésében az NVB 56/2019. számú határozatát és az FVB 6/2019. (IV. 15.) számú határozatát megváltoztatta, az indítványozó (felülvizsgálati kérelmével módosított) kifogásának részben helyt adott és megállapította, hogy a FIDESZ-KDNP a tényállásban írt magatartásával megsértette a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás alapelvét.
- [9] 1.3. A FIDESZ-KDNP alkotmányjogi panasza folytán eljáró Alkotmánybíróság a 2019. május 7-én meghozott 16/2019. (V. 14.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh1.) megállapította a Kúria végzésének alaptörvény-ellenességét és megsemmisítette azt, továbbá alkotmányos követelményként állapította meg: a Ve. 228. § (2) bekezdése értelmezésénél és alkalmazásánál az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből következő alkotmányos követelmény, hogy a Kúria előtt folyamatban lévő felülvizsgálati ügyben az ellenérdekű fél számára a nyilatkozattétel lehetőségét biztosítani kell.
- [10] A Kúria a megismételt eljárásban úgy határozott, hogy „az Alkotmánybíróság határozatában foglalt – kifogással támadott jelölő szervezeti magatartás jogi minősítésére, választási eljárási alapelv érvényre jutását kizáró jogi érvelésére vonatkozó – döntésére figyelemmel azt kellett megállapítania, hogy a jelen esetre vonatkozóan a FIDESZ-KDNP jelölő szervezet kampánytevékenységének gyakorlása során – a véleménynyilvánítási szabadságra tekintettel – nem követett el jogsértést.”
- [11] E döntés ellen a kérelmező nyújtott be alkotmányjogi panaszt. Eszerint a Kúria e döntése – annak indokolására figyelemmel – sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, mert a Kúria a felülvizsgálati kérelemben foglaltakat érdemben nem vizsgálta.
- [12] 1.4. Az Alkotmánybíróság a 18/2019. (VI. 12.) AB határozatával (a továbbiakban: Abh2.) megállapította, hogy a Kúria Kvk.II.37.628/2019/4. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisítette. A határozat értelmében a Kúria megismételt eljárásban hozott végzése az NVB döntésének megváltoztatását, és az FVB döntésének helybenhagyását lényegében nem indokolta, hanem
- egyrészt minden indokolás, a tényállásnak a vélemény szabadság tükrében való mérlegelése nélkül utalt arra, hogy a FIDESZ-KDNP adatszerzése megtévesztő volt,
  - másrészt szintén minden további indokolást mellőzve úgy foglalt állást, hogy „A Kúriának a [34] bekezdésben írtak fenntartása és hangsúlyozása mellett az Alkotmánybíróság határozatában foglalt – kifogással támadott jelölőszervezeti magatartás jogi minősítésére, választási eljárási alapelv érvényre jutását kizáró jogi érvelésére vonatkozó – döntésére figyelemmel azt kellett megállapítania, hogy a jelen esetre vonatkozóan a FIDESZ-KDNP jelölő szervezet kampánytevékenységének gyakorlása során – a véleménynyilvánítási szabadságra tekintettel – nem követett el jogsértést”,
  - harmadrészt nem fordított figyelmet arra, hogy a végzés indokolása összhangban álljon annak rendelkező részével.
- [13] A második megismételt eljárásban a Kúria a Kvk.II.37.515/2019/2. számú ügyben kifejtetteket megerősítve hangsúlyozta, hogy a jelölő szervezeteket támogató, a jelölő szervezet támogatását kifejező aláírásgyűjtés általában véve nem jogsértő, megengedett, csak a választópolgárnak pontosan tudnia kell, hogy aláírása milyen célt szolgál, és adatait milyen célból használják fel. Ha azonban a választópolgár az adatai felhasználásával a jelölő szervezet aktivistái által adott megtévesztő tájékoztatás miatt nincs tisztában, az jogsértő helyzetet eredményez. A Kúria tehát a véleménynyilvánítás szabadságának lényeges magjaként tiszteletben tartja a jelölő szervezetek és a választópolgárok közötti szabad politikai kommunikáció tartalmát, azonban e tevékenység – annak módja miatt – addig élvezi a véleménynyilvánításhoz való jog alkotmányos védelmét, amíg jogszerűtlensége okán nem akadályozza a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás választási alapelvnek, mint alkotmányos

értéknek az érvényesülését. Ellenkező esetben, ahogy az jelen ügyben is megállapítható, a Kúria által megállapított jogsértés a véleménynyilvánításhoz való jog szükséges és arányos korlátozásának minősül. Rámutatott a Kúria arra, hogy jelen ügyben egyszeri esetet vizsgálva állapított meg jogsértést, azt az aktivisták magatartásához kötötte, az ellentmondásos tájékoztatásuk miatt. A jogsértés megállapítása további jogkövetkezmények (bírság, eltiltás) alkalmazása nélkül csupán jelzés értékű döntésnek minősül, amely egyúttal felhívja valamennyi jelölő szervezet figyelmét a hasonló helyzetekben elvárt magatartásra (indokolás [47]-[48]).

- [14] 2. Az alkotmányjogi panasz utal az Abh1.-re, ennek értelmében a politikai szervezet – a kampányban jelölő szervezet – és támogatói vagy választói közötti kommunikáció az Alaptörvény IX. cikkében biztosított véleménynyilvánítás szabadsága mint kommunikációs alapjog által védett körbe tartozik. A panasz értelmében az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében foglalt alapvető jog tekintetében a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség igazolható, mivel a Kúria az Alaptörvény IX. cikkében biztosított jogok alkotmányos tartalmát elmulasztotta érvényre juttatni, az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt mérlegelési tesztet nem végezte el, hanem a Ve. egyes rendelkezéseit alkotmányos értéknek nyilvánítva csak formálisan próbált megfelelni az Alaptörvényből és az Alkotmánybíróság határozataiból következő kötelezettségének. A Kúria érdemi indokolás nélkül állapította meg, hogy az Alaptörvényben nem szereplő, abból nem levezethető eljárási alapelvek alkotmányos értéknek minősülnek. A Kúria túllépte a jogszabályok értelmezési tartományának alkotmányos kereteit. A panasz értelmében alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel, hogy a Ve. 2. § (1) bekezdésében foglalt alapelvek alkalmazása megengedhető-e az Alaptörvényben foglalt jogok sommás értékelésen alapuló, érdemi érvelés nélkül történő korlátozása, vagyis törvényi alapelvekre hivatkozással indokolható-e bármely alapvető jog, a jelen esetben az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése korlátozása.
- [15] A panasz részletesen kifejti, hogy a Kúria végzésében hivatkozott 18/2008. (III. 12.) AB határozat nem alkalmazható, mert az olyan esetre vonatkozott, amikor a népszavazási kezdeményezők valódi szándék nélkül kezdeményeztek kérdés-hitelesítési eljárásokat. A jelen esettel ez nem hozhat összefüggésbe, mert még a Kúria sem állít többet, a panasz szerint azt is alaptalanul, hogy az indítványozó képviseletében eljáró személyek egy, a helyzettel tisztában lévő, aláírásgyűjtő ívet kitölteni nyilvánvalóan nem óhajtó személynek adtak megtévesztésre alkalmas tájékoztatást. A rendeltetésszerű joggyakorlás sérelme választási eljárásban csupán a jogsértés elvont lehetőségének pusztá felmerülése alapján nem állapítható meg. A Kúriának a felvételen elhangzottakat összefüggéseiben, előzményeiben kellett volna vizsgálnia. A jelen eseten fogalmilag kizárt a választók megtévesztése. A Kúria sem állítja azt, hogy az indítványozó bárkit megtévesztett volna, csak egy konkrét esetre hivatkozik, ott is csak a panasz szóhasználata szerint „potencialításra” alapozottan teszi ezt. A felvételen szereplő személyek nem törekedtek megtévesztésre. Mindezek miatt a Kúria a Ve.-ben szereplő alapelvek kiterjesztő értelmezést adott, a panasz tartalma szerint a téves, vagy ellentmondásos (de nem megtévesztő) tájékoztatást is a Ve. e szabályának hatálya alá vonta.
- [16] 3. A panasz értelmében a Kúria végzése ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével is.
- [17] A Kúria a Ve.-ben foglalt követelményeken túlmenően további feltételeket állapított meg jogértelmezéssel, ezzel valójában jogalkotást végzett. A jogalkalmazó nem írhatja felül a jogszabály tartalmát, és nem mehet szembe az Alkotmánybíróság határozatában foglaltakkal. A Ve. vonatkozásában az Alkotmánybíróság már megállapította, hogy a Kúria nem jogosult arra, hogy jogértelmezés formájában a Ve.-t kiegészítse a törvényben nem szereplő feltételek előírásával.
- [18] A tisztességes eljárás sérelmének másik aspektusa a panasz szerint, hogy a Kúria a megismételt eljárásában, majd a második megismételt eljárásban kereste meg az indítványozót a jogszabályoknak megfelelő módon annak érdekében, hogy az indítványozó nyilatkozatot tegyen. A panasz szerint a jelölő szervezetek a jogszabályban előírt nyomtatványon adták meg azt az elektronikus levelezési címet, melyet a választási eljárás során a választási szervekkel kapcsolattartásra használnak (a jelen esetben ez a valasztas2018@fidesz.hu). Tekintettel a rövid határidőkre ezt az e-mail címet az indítványozó folyamatosan figyelemmel kíséri a panasz szerint, ám a Kúriától nem érkezett nyilatkozattételre felhívó megkeresés erre a címre. A panasz utal arra, hogy a Kúria másik eljárásában a megadott e-mail címen keresztül hívta fel nyilatkozat megtételére (Kvk.1.37.640/2019/2.). A Kúria is meghatározott e-mail címre fogad el beadványokat (ez a valasztasifelulvizsgalat@kuria.birosag.hu cím). A Kúria a felhívását nem a bejelentett levelezési címre küldte meg és ezért csak formálisan teljesítette az alkotmányos követelménynek minősülő, a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 2. § (6) bekezdése szerinti kötelezettségét.

- [19] A Kúria a döntése meghozatala során a végzése indokolása szerint ugyanakkor értékelte azt, hogy az indítványozó kétszeri felhívás ellenére sem nyilatkozott, és ehhez azt a jogkövetkezményt fűzte, hogy a bizonyítékként elé tárt videofelvételnek az adatvédelmi tájékoztató felmutatására vonatkozó részét figyelmen kívül hagyta és úgy ítélte meg, hogy a tájékoztató felmutatása tényéből nem volt megállapítható, hogy a tájékoztató alkalmas volt-e „az aktivisták megtévesztő tájékoztatásának tisztázására, korrigálására”. A panasz szerint a nyilatkozattételre felhívás szabályszerűsége kétséges, melyből az indítványozóra nézve hátrányos jogkövetkezmény származott, mivel nyilatkozata hiányában a Kúria kétséget kizáróan nem bizonyított tényt értékelt a terhére.
- [20] 4. A panasz azzal is érvel, hogy önmagában az a tény, hogy a Kúria mindhárom végzésében ragaszkodott az első végzésben foglaltakhoz, önmagában felveti a tisztességes eljárásához való jog sérelmét. A Kúria harmadik végzése az első kettőhöz nyúlt vissza, azok indokolása nagyfokú hasonlóságot mutat, azt a meggyőződést alakítja ki a jogkövető polgárokban, hogy a Kúria az ügyben először a jogsértés megállapításról hozott döntést, és csak azután keresett hozzá jogi érveket, ezt követően törekedett csak az érdemi döntés alátámasztására. A Kúria jelen ügyben támadott végzése végén található megjegyzések, a Kúria eljárása, és az eltérő döntéseket tartalmazó végzések szövegazonossága összességében alappal veti fel a panasz szerint a pártatlanság hiányát is a Kúria oldalán, ami a tisztességes eljárásához való jog sérelmét jelenti.

II.

- [21] Az Alaptörvény érintett rendelkezései szerint:

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. [...]

„XXVIII. cikk

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelességeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

III.

- [22] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés szerint a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. §-ok szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok szerinti feltételeket.
- [23] Az indítványozó mint a választási kampányban a Kereszténydemokrata Néppárttal közös listát állító jelölő szervezet érintettnek minősül, mert a kúriai döntés közvetlen rendelkezést tartalmaz rá.
- [24] Az alkotmányjogi panasz előterjesztésének határidejét a Ve. 233. §-a rögzíti. Eszerint a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz a sérelmezett döntés közlésétől számított három napon belül nyújtható be az Alkotmánybírósághoz. A Ve. 10. §-a szabályozza a határidők számítását, mely szerint a Ve.-ben szabályozott határidők jogvesztők, a határidő annak utolsó napján 16 órakor jár le és a 16 órát követően teljesített eljárási cselekményt a következő napon teljesítettnek kell tekinteni.
- [25] A döntést a Kúria 2019. június 6-án közölte a jelölő szervezetekkel telefaxon és – nem a jelölő szervezetek által a választási eljárásban kapcsolattartásra megadott címre – elektronikus dokumentum formájában. Az elektronikus dokumentumként az alkotmányjogi panasz szerint 2019. június 9. napján a valasztasifelulvizsgalat@kuria.birosag.hu címre küldött alkotmányjogi panaszt a Kúria 2019. június 11-i dátummal érkezett.
- [26] Mivel a Ve. 10. §-a és 233. §-a alapján felmerült az indítvány elkésztettsége, az Alkotmánybíróság 2019. június 11-én kelt végzésében nyilatkozattételre hívta fel a Kúriát az alkotmányjogi panasz benyújtásának körülményeit illetően. A Kúria 2019. június 13-i válasza szerint a panaszt 2019. június 8-án küldték meg a Kúriára, a megfelelő e-mail címre. Mindezekre tekintettel megállapítható, hogy az indítvány határidőben érkezettnek minősül.

- [27] 2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának vizsgálata során az Alkotmánybíróság a bírói döntés mellett figyelemmel volt a Kúria által alkalmazott jogszabályra is.
- [28] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában részletesen ismerteti a választási szervek és a Kúria döntéseinek körülményeit, amelyet az Alaptörvény számos rendelkezésébe ütközőnek tart.
- [29] Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, hogy a Ve. törvényi alapelveit (jóhiszemű, rendeltetésszerű joggyakorlás) értelmezéssel a bíróság kiegészítheti-e oly módon, hogy abba beletartozik a téves, vagy ellentmondásos tájékoztatás is megtévesztés nélkül, miként az is, hogy a Ve. alapelvét bíróság alaptörvényi jelentőségűvé minősítheti-e, illetve ezt követően összemérheti-e az Alaptörvényben biztosított alapjogokkal.
- [30] Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés továbbá, hogy a Kúria korábban alaptörvény-ellenesség miatt megsemmisített határozatával lényegében azonos tényállás alapján, azonos rendelkező résszel meghozott újabb határozata összhangban van-e az Alaptörvénnyel?
- [31] Végül alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, hogy a kapcsolattartásra jogszabály előírásának megfelelően bejelentett cím helyett más címre küldött felhívás eleget tesz-e az Abh1.-ben írt alkotmányos követelménynek, illetve ilyen esetben a nyilatkozattétel elmaradásához fűződhet-e jogkövetkezmény.
- [32] Az Alkotmánybíróság tanácsa az alkotmányjogi panaszt 2019. június 13-án befogadta.

IV.

- [33] Az alkotmányjogi panasz megalapozott.
- [34] 1. Az Alkotmánybíróság az Abh1.-gyel megsemmisítette a Kúria Kvk.II.37.706/2019/4. számú határozatát. A megsemmisített és a most vizsgált határozat csekély nyelvtani eltérés mellett lényegében ugyanúgy rendelkezik: a Kúria ugyanazon eljáró tanácsa megváltoztatja az NVB 56/2019. számú határozatát, valamint az FVB 6/2019. (IV. 15.) számú határozatát, és megállapítja, hogy a FIDESZ-KDNP 2019. április 8. napján megtévesztő tájékoztatásával megsértette a Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontját, vagyis a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás elvét. A két rendelkező rész azonos jogcímen azonos megállapítást tesz.
- [35] A két végzés rendelkező részének szintén azonos a jogalapja: a két tényállás között lényeges különbség nincs. A korábbi végzés szerint: „az aktivisták a videót készítő személy kérdésére pedig többször is azt állították, hogy az aláírásgyűjtő lapokon a FIDESZ-KDNP számára a 2019. május 26. napjára kitűzött európai parlamenti képviselők választására a jelöltállításokhoz szükséges aláírásokat gyűjtik”. A most vizsgált végzés pedig azt állapítja meg, hogy „A fenti helyszínen és körülmények között videót készítő személy kérdésére a jelenlévő jelelő szervezeti aktivisták (húszeszes aláírást gyűjtenek-e, az aláírással az európai parlamenti választásra lehet-e delegálni kérdésre) többször is azt állították, hogy az aláírásgyűjtő lapokon a FIDESZ-KDNP számára a 2019. május 26. napjára kitűzött európai parlamenti képviselők választására a jelöltállításhoz szükséges aláírásokat gyűjtik. E mellett elhangzott az a tájékoztatás is, hogy az aláírással Orbán Viktor migrációellenes programját lehet támogatni”. A különbség tehát mindössze annyi, hogy a most vizsgált határozat már rögzíti az aláírásgyűjtés tényleges céljára utaló tájékoztatás célját is.
- [36] Az újabb végzés további indokolása az Abh1.-ben írtaknak megfelelően a tényállást formálisan már a véleménynyilvánítás szabadságának kontextusában vetette össze a Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontjában írt alapelvvel. Ennek során a tényállásban megállapítottakat úgy értékelte, hogy „a jelölő szervezet videofelvételén látható, aktivisták általi ellentmondásos kommunikációja megtévesztő, ezért sérti a Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontja szerinti jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményét” (Indokolás [36]). Az indokolás kitér arra is, hogy a Kúria eljáró tanácsa ezt annak ellenére állapította meg, hogy „az aktivisták által használt aláírásgyűjtő ív nem volt azonos a hivatalos ajánlóívvvel”, illetve „elhangzott a helyes tájékoztatás is” (Indokolás [37]). A Kúria végzése szerint „[a] Kúria értékelte azt is, hogy a videofelvétel végén látható, többszöri kérésre átadott adatvédelmi tájékoztató pontos tartalma a felvétel alapján nem kivehető, nem azonosítható, ugyanakkor a FIDESZ-KDNP a Kúria kétszeri felhívása ellenére az ügyben nem tett nyilatkozatot. Ennek következtében a Kúria nem ismerhette meg ennek a tájékoztatónak a tartalmát, így az sem volt az értékelés körébe vonható, hogy az adott adatvédelmi tájékoztató alkalmas volt-e az aktivisták megtévesztő tájékoztatásának tisztázására, korrigálására. Ezért a Kúria nem tudta a jelölő szervezet javára értékelni ennek az adatvédelmi tájékoztatónak a felmutatását,

mivel nem tudható, hogy az a „húszeszes aláíráshoz” vagy a szimpátia aláíráshoz kapcsolódott, és kellő tájékoztatást nyújtott” (Indokolás [39]).

- [37] 2. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja szerint az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Ennek érdekében vizsgálja, hogy a rendes bíróság döntésében alkalmazott jogértelmezés megfelel-e az Alaptörvény 28. cikkében megfogalmazott szabályoknak, vagyis hogy az eljáró bíróság, jelen esetben a Kúria tanácsa a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezte-e, abból a feltételezésből kiindulva, hogy a jogszabályok a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak. Az Alaptörvénnyel való összhang megállapíthatósága érdekében az Alkotmánybíróság értelmezi az Alaptörvényt, mégpedig az R) cikk (3) bekezdése figyelembevételével, az alaptörvényi rendelkezések céljával, a Nemzeti hitvallással és történeti alkotmányunk vívmányaival összhangban. Az Abtv. 39. § (1) bekezdése szerint, ha az Abtv. eltérően nem rendelkezik, az Alkotmánybíróság döntése mindenkre nézve kötelező. Az Abtv. a Kúria vonatkozásában ilyen eltérő rendelkezést nem tartalmaz, az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz folytán hozott megsemmisítő határozata tehát a Kúriára nézve kötelező. Márpedig az Alkotmánybíróság megállapította már, hogy az ellentmondásos tájékoztatás Ve. 2. § (1) bekezdés *e*) pontjába ütközésének megállapítása nincs összhangban az Alaptörvénnyel.
- [38] A Kúria eljáró tanácsa azonos tényállás és azonos jogcím alapján a megismételt eljárásban a korábban megsemmisített végzésével azonos végzést hozott. Az újabb végzése túllépte a rendes bíróságok hatáskörét, önkényes, visszaélés a bírói függetlenséggel, ezért megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjogot.
- [39] 3. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria eljáró tanácsa Kvk.II.37.706/2019/4. számú végzésének jogértelmezése is önkényes. A rendelkező része ugyanis azon alapul, hogy a „megtévesztő” és az „ellentmondásos” fogalmakat egyrészt azonos tartalmúnak, másrészt egyaránt a Ve. 2. § (1) bekezdés *e*) pontjában foglalt tilalom hatálya alá tartozónak, és ezért az ott megfogalmazott alapelvbe ütközőnek tekinti. Ez az értelmezés nincs összhangban az Alaptörvény IX. cikkével.
- [40] A „megtévesztő” és az „ellentmondásos” magatartások azonosítása a Ve. hivatkozott alapelvében írtakkal önmagában is a szabály kiterjesztő értelmezése. A jóhiszeműség és a rendeltetészerűség nem a vizsgált személy vagy szervezet magatartására, hanem az e magatartáshoz vezető szubjektív viszonyulásra vonatkozik. A Ve. szabályának éppen a szubjektív elemek (alanyi oldal) figyelmen kívül hagyásával történt alkalmazása az objektív magatartás megítélésére (tárgyi oldal) lényegében túllép az értelmezés keretein, és ténylegesen új Ve. szabályként érvényesül a végzésben. Arra pedig az Alkotmánybíróság többször felhívta már a Kúria – és ezen belül a végzést hozó tanács – figyelmét, hogy a Ve.-t nem egészítheti ki, mert a bírói függetlenség nem terjed ki a jogszabályok megváltoztatására.
- [41] Nem kevésbé aggályos a két fogalom azonos tartalmúnak tekintése. A megtévesztés fogalmának több jogág, így különösen a büntetőjog és a polgári jog dogmatikája kifinomult értelmezést adott. Ebből annyi a választási eljárások számára is mindenképpen irányadó, hogy a megtévesztés szándékos sőt, kifejezetten célirányos magatartást feltételez (ezt nevezi a büntetőjog egyenes szándéknak). Az ilyen célirányos magatartásnak ráadásul olyannak kell lennie, hogy a megtévesztő jelleg más számára ne legyen nyilvánvalóan felismerhető. A vizsgált esetben a Kúria eljáró tanácsa által megállapított tényállás szerint erről szó nem lehet. Az aktivisták magatartását, az állítólagos „megtévesztést” a felvétel készítője felismerte, hiszen ezen alapult a kifogás maga. Csakhogy a Kúria eljáró tanácsa végzésének tényállása nem más számára nem felismerhető szándékos, sőt, célirányos magatartást ír le. A végzés tényállása szerint jól felismerhetően zavaros, a videofelvétel készítőjének kérdésében foglalt választ megerősítő, és az ennek ellentmondó, viszont a valós helyzetnek megfelelő helyes választ is tartalmazó magatartást ír le.
- [42] Ennek pedig azért van jelentősége, mert az ugyan nem zárható ki, hogy sajátos körülmények esetén a megtévesztő magatartás értelmezhető a Ve. alapelvében szereplő jóhiszeműség megsértéseként, de általános jelleggel ez nem jelenthető ki. Ha ugyanis minden választási kampány során elhangzó kijelentést, magatartást, kampány-szöveget annak megtévesztő voltára hivatkozva össze kellene és lehetne vetni a Ve. 2. cikk (1) bekezdés *e*) pontjával, az a teljes kampány-kommunikációt és ezáltal a politikai küzdelmet bírói kontroll alá helyezné. Ez pedig a kampányt formális jogalkalmazássá változtatná, ami sem nem észszerű, sem nem felel meg a választási szabályok céljának. Ez az oka annak, hogy kampány során a vélemény-nyilvánítás szabadsága jóval

szélesebb körű, mint más esetekben {1/2013. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [93]–[94], 5/2015. (II. 25.) AB határozat, Indokolás [23]–[24]}.

- [43] A megtévesztő magatartás törvényi tilalmának a Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontjába ütközése tehát esetenként megállapítható lehet. Ennek szükséges, de nem elégséges feltétele, hogy a Ve. szabályában szereplő jóhiszeműség hiánya, vagyis a rosszhiszeműség bizonyítva legyen. A jelen ügyben vizsgált végzés indokolása a jó- vagy rosszhiszeműségre utaló bizonyítékokra még csak nem is utal (miként a rendeltetésszerűséget érintőre sem). Az ellentmondásos válaszok sem a szavak általánosan elfogadott jelentése, sem a jogértelmezés szabályai szerint, sem a konkrét tényállás alapján bizonyosan nem tartoznak a Ve. által tiltott magatartások közé, mivel önmagukban, célzat nélkül nem sértik és nem is sérthetik a jóhiszeműség követelményét.
- [44] Figyelemmel arra, hogy a Kúria eljáró tanácsa meg sem kísérelte az ellentmondásos válaszok rosszhiszeműségét igazolni, az adatvédelmi tájékoztatóra utaló felvétel-részt pedig nem vonta értékelése körébe, értelmezése ebben a vonatkozásban sem felel meg az Alaptörvény 28. cikkének, mivel azt feltételezi, hogy a Ve. 2. cikk (1) bekezdés e) pontja nem észszerű célt szolgál. Választási eljárásban hosszadalmas bizonyítási eljárás nem folytatható el, a bizonyítás a kérelmezőt terheli, ezért a kifogásában nem bizonyított (vagy ellentmondásos) tényeket nem lehet a jelölő szervezet hátrányára értékelni. A Ve. 212. § (2) bekezdés b) pontja rögzíti, hogy a benyújtott kifogásnak tartalmaznia kell a jogszabálysértés bizonyítékait, ennek hiányában a kifogást a Ve. 215. § c) pontja alapján érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítani. A kifogás tárgyában a választási szerv a Ve. 218. § (1) bekezdése alapján a rendelkezésre álló adatok alapján dönt, vagyis további bizonyítékok felvételére nincs lehetőség. A fellebbezés és a bírósági felülvizsgálat körében a Ve. 225. §-a kimondja, hogy új tények és bizonyítékok felhozhatók, azonban ezeket is a jogorvoslati kérelemmel egyszerre kell benyújtani. A bizonyítási kötelezettség tehát a kérelmezőre esik, és a sikertelen bizonyítás következményei is őt terhelik. A kérelmező a felülvizsgálati kérelmében nem hozott fel új bizonyítékot. A Kúria eljáró tanácsának jogértelmezése tehát az Alkotmánybíróság korábbi határozatával való szembeszegülestől függetlenül is önkényes, mert az abból levont jogi következtetést a korábbi végzéshez képest pontosított tényállás nem támasztja alá, sőt ezt a következtetést éppen kizárja. A Kúria eljáró tanácsának vizsgált végzése ezért megsértette az Alaptörvény IX. cikkében biztosított véleménynyilvánítás szabadságát.
- [45] Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy a Kúria Kpkf.IV.37.702/2019/2. számú végzése – amely a Kúria Kvk.II.37.628/2019/4. számú végzésének megsemmisítését követő eljárást határozta meg – félreérthetetlenül azt az iránymutatást adta az új eljárásra, hogy a Kúria végzése feleljen meg az Abh2. indokolása [39] bekezdésének. Az Abh2.-ben az Alkotmánybíróság nem állapított meg alaptörvény-ellenességet a Kúria eljáró tanácsa Kvk.II.37.628/2019/4. számú végzésének rendelkező részét illetően. A végzést azért semmisítette meg, mert annak indokolása hiányos volt, nem indokolta meg a rendelkező részben foglalt döntést. Ehelyett olyan hatást tulajdonított az Abh1.-nek, amely abból közvetlenül nem következik: „[h]a pedig közvetve – a bizonyítékok mérlegelése és az Alaptörvénnyel összhangban álló jogértelmezés alapján ez a helyes döntés, márpedig ez tűnik ki a végzés rendelkező részéből, akkor azt a Kúriának kell megindokolnia, hogy miért találta jogszerűnek az FVB helybenhagyott határozatát.” A Kúria Kpkf.IV.37.702/2019/2. számú végzése sem értelmezhető úgy, hogy az Alaptörvény IX. cikkével már megállapítottan össze nem egyeztethető döntést kellene a jelen ügyben eljáró tanácsnak újra meghoznia. Az eljáró tanács tehát nemcsak az Alkotmánybíróság korábbi határozatával, hanem a Kúria iránymutatásával is önkényesen szembehelyezkedett.
- [46] 4. Az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben alkotmányos követelményként állapította meg: a Ve. 228. § (2) bekezdése értelmezésénél és alkalmazásánál az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből következő alkotmányos követelmény, hogy a Kúria előtt folyamatban lévő felülvizsgálati ügyben az ellenérdekű fél számára a nyilatkozattétel lehetőségét biztosítani kell. A jelen ügyben vizsgált végzés [21] és [22] bekezdései szerint „a Kúria az Abh1.-ben foglalt alkotmányos követelmény alapján biztosította a jelölő szervezetek számára – a megismételt eljárásban is – a nyilatkozattételt. A Kúria felhívására a FIDESZ és a KDNP sem a jelen, sem a megelőző eljárásban nem tett nyilatkozatot.”
- [47] A Ve. 135. § (1) bekezdése szerint a bejelentett és a nyilvántartásba vett jelölő szervezetek, jelöltek és listák közhiteles, elektronikus nyilvántartását – a 4. melléklet szerinti adattartalommal – a Nemzeti Választási Iroda vezeti. A nyilvántartás változásait a nyilvántartásba vevő vagy abból törlő választási bizottság mellett működő választási iroda vezeti át a nyilvántartáson. A 4. melléklet a jelölő szervezetek, jelöltek és listák nyilvántartásának adattartalmát határozza meg. Ennek értelmében a jelölő szervezetek, jelöltek és listák nyilvántartása tartalmazza a jelölő szervezetek meghatározott adatait, továbbá a miniszter rendeletében meghatározott egyéb

- személyes adatnak nem minősülő – adatokat. Az Európai Parlament tagjainak 2019. évi választásán a választási irodák hatáskörébe tartozó feladatok végrehajtásának részletes szabályairól, a választási eredmény országosan összesített adatai körének megállapításáról, valamint a választási eljárásban használandó nyomtatványokról, valamint egyes választási tárgyú rendeletek módosításáról szóló 3/2019. (II. 27.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 9. melléklete szerint a formanyomtatvány tartalmazza a jelölő szervezet, a párt e-mail címe sort.
- [48] Az Alaptörvény 28. cikkében megkövetelt vélelem szerint a bíróságoknak a jogértelmezés során azt kell feltételezniük, hogy a jogszabályok előírásai a józan észnek megfelelő célt szolgálnak. Jelen ügyben ez azt a feltételezést jelenti, hogy a választási eljárásokban a választási eljárásról szóló törvényt, a Ve-t alkalmazni kell. Ha tehát – különös tekintettel a rendkívül rövid eljárási határidőkre – a Ve. 48. §-a egyszerűsített és egyértelmű kapcsolattartási módot ír elő, akkor azt az eljárás minden szakaszában, így a jogorvoslat során is alkalmazni kell. Jelen ügyben a határozat közlésekor és az eljárás során is kötelező volt az IM rendelet 9. melléklete szerinti e-mail cím használata. Minden olyan értelmezés, ami a Ve. 48. §-ában írtakhoz képest más, kevésbé gyors kapcsolattartás alkalmazását engedné meg, a Ve. rendkívül rövid határidőire tekintettel ellentétes az Alaptörvény 28. cikke által megkövetelt ésszerűség követelményével.
- [49] Az iratok alapján megállapítható, hogy a Kúria nem arra az e-mail címre küldött nyilatkozattételre felhívást, mint amit a jelölő szervezet az IM rendelet alapján megadott. Tekintettel a rövid határidőkre, ez eredményezte azt, hogy a jelölő szervezet számára a nyilatkozattétel lehetőségét – amint erre az indítvány utal – ténylegesen nem biztosította. Az Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy a Kúria eljáró tanácsának mulasztása ellentétben áll az Abh1.-ben kifejtett alkotmányos követelménnyel, és megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [50] 5. A leírtakra tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria eljáró tanácsának Kvk.II.37.706/2019/4. számú végzése megsértette az Alaptörvény IX. és XXVIII. cikkeit, ezért a végzést megsemmisítette. Az alkotmányjogi panasszal támadott végzés megsemmisítése következtében az Alkotmánybíróság a további indítványelemeket nem vizsgálta, így azt a körülményt sem, hogy az eljárás körülményei alapján megállapítható lehet-e a Kúria eljáró tanácsának elfogultsága.
- [51] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor emlékezteti a Kúria eljáró tanácsát az Abh2.-ben írtakra: „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság; csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki» [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]], illetve »[a] tényállás megállapítása és az ehhez vezető bizonyítékok felvétele és értékelése, valamint a jogszabályok értelmezése a bíróságok, ezen belül is elsősorban a Kúria, nem pedig az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés» [3092/2019. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [13]]. [...] [a]z alkotmányjogi panasz-eljárásban az Alkotmánybíróság nem hoz döntést az előtte fekvő ügy érdemében, nem a rendes bírósághoz intézett kérelmet (más eljárásokban keresetet, vádat stb.) bírálja el” (Indokolás [32]). „Az Alkotmánybíróság által meghatározott kereteken belül a konkrét ügyre vonatkozó érdemi döntést ezt követően a rendes bíróságnak, jelen esetben a Kúriának kell meghoznia” (Indokolás [33]).
- [52] A konkrét ügyre vonatkoztatva ez azt jelenti, hogy a Kúria eljáró tanácsa azonos tényállás, azonos jogcím alapján a megismételt eljárásban a korábban megsemmisített végzésével azonos végzést nem hozhat. Továbbra is a Kúria feladata tehát az ügy eldöntése és ennek megindokolása az Alkotmánybíróság által meghatározott alkotmányos keretek között. Az indokolás, miként a döntés is, a Kúria sajátja, ezért a rendelkező részben foglalt döntés nem indokolható az Alkotmánybíróság határozatára hivatkozással. Az Alaptörvénnyel összhangban álló döntés meghozatala és ennek megindokolása a Kúria eljáró tanácsának hatáskörén alapuló kötelessége, amit az Alkotmánybíróság nem vehet át tőle. Mindaddig azonban, amíg az érdemi döntés nem áll összhangban az Alaptörvénnyel, az Alkotmánybíróság – megfelelő indítvány esetén – szintén hatáskörén alapuló kötelessége folytán nem tekinthet el annak megsemmisítésétől.
- [53] Az Alkotmánybíróság felhívja a Kúria figyelmét arra is, hogy megsemmisített végzésében az Alaptörvény hatálybalépése előtti alkotmánybírósági határozatokra hivatkozott. Ezek azonban az Alaptörvény negyedik módosítása 19. cikk (2) bekezdése szerint hatályukat veszítették. A rendelkezés az S) cikk előírásának megfelelően beépült az Alaptörvény Záró és vegyes rendelkezéseinek 5. pontjába. Ebből következően egyetlen állami intézmény, így a rendes bíróságok egységes joggyakorlatáért felelős Kúria sem hivatkozhat automatikusan 2012. január 1-je előtti alkotmánybírósági határozatra. Ez alól csak azok az esetek jelentenek kivételt, amikor az Alkotmánybíróság a korábbi határozatot megerősítette. Utóbbi esetben viszont nem az eredeti, hanem a korábbi alkotmánybírósági határozatot az Alaptörvény szövegére és értelmezési előírásaira is figyelemmel levő

megerősítő határozatra kell hivatkozni. Természetesen a rendes bíróságok előtt is nyitva áll a lehetőség arra, hogy az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdésében írtak alapján, megvizsgálják, hogy egy korábbi alkotmánybíróság határozat alkalmazható-e az Alaptörvény kontextusában. Megfelelő indítvány esetén azonban az Alkotmánybíróság ezt is felülbíráhatja. Jelen esetben a Kúria ilyen értelmezésének hiányában a felülbírálat fel sem merült.

[54] 6. A határozat közzététele a Magyar Közlönyben az Abtv. 44. § (1) bekezdésének második mondatán alapul.

Budapest, 2019. június 18.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
Dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [55] Egyetértek a többségi határozat rendelkező részével, azonban a Kúria Kvk.II.37.706/2019/4. számú végzése megsemmisítésének indokait eltérő okokban látom.
- [56] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése értelmében: „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül bírálja el”. Az Alaptörvény szövegezéséből egyértelmű, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog az eljárásban részt vevő fél (jelen esetben az indítványozó jelölő szervezet) jogosultsága, így a többségi határozatnak kizárólag azt kellett volna vizsgálnia, hogy a Kúria támadott döntése és eljárása ezt a jogot sértette-e.
- [57] A többségi határozat szerint a támadott végzés „túllépte a rendes bíróságok hatáskörét, önkényes, visszaélés a bírói függetlenséggel, ezért megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjogot” (Indokolás [38]). Álláspontom szerint az az államszervezeti kérdés, hogy az Alkotmánybíróságnak és a Kúriának milyen esetben mire terjednek ki a hatáskörei, nem érintik közvetlenül az Alaptörvény XXVIII. cikkét. Önmagában az, hogy a Kúria nem az Abh1.-ben meghatározottak szerint járt el, még nem jelenti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét. Hasonlóképpen nincs arra lehetősége az Alkotmánybíróságnak, hogy a Ve.-t értelmezze és a konkrét esetre vonatkoztassa; kizárólag az értelmezés eredményét vetheti össze az Alaptörvénnyel.
- [58] Álláspontom szerint a támadott döntés megsemmisítését kizárólag arra kellett volna alapozni, hogy az sértette a jelölő szervezet véleménynyilvánítási szabadságát a vizsgált esetben.

Budapest, 2019. június 18.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró különvéleménye

- [59] A határozattal, amely két eredményes alkotmányjogi panaszt követően immár harmadik alkalommal semmisíti meg a Kúria döntését ugyanabban az ügyben, az alábbi indokok miatt nem értek egyet.
- [60] 1. A megsemmisítés egyik indoka az, hogy a Kúria támadott végzése, mivel az ellentmond az Alkotmánybíróság korábban hozott megsemmisítő döntésének, sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését. E konklúziót vitatom.
- [61] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben hozott döntésével lényegében a tisztességes eljáráshoz való jog újabb, az eddigi gyakorlatban még fel nem bukkant részjogosítványát alkotta meg: az alkotmánybírósági döntéseknek megfelelő bírósági döntéshez való jogot, amellyel nem értek egyet.
- [62] Utalva a 20/2017. (VII. 18.) AB határozathoz fűzött különvéleményemre úgy vélem, hogy a XXVIII. cikk (1) bekezdése alapjogként nem az objektíve vagy az Alkotmánybíróság által alkotmányjogi szempontból helyes eredményt védi a bírósági eljárás során, hanem csak annak a biztosítására hivatott, hogy megfelelő eljárásban, az eljárási garanciákra tekintettel döntsön a bíróság az adott ügyben. Így a jelen ügyben vizsgált összefüggésben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése nem szolgálhatott volna a megsemmisítés alapjául.
- [63] Nem vitatva továbbá az Abtv. 39. § (1) bekezdésében az Alkotmánybíróság döntésének kötelező jellegéről írtakat, álláspontom e kérdésben az, hogy egy bírósági döntés önmagában attól nem válik alaptörvény-ellenessé, hogy egy korábbi alkotmánybírósági döntés rendelkező részével vagy indokolásával ellentétes. Ez az értelmezés minden bizonnyal az alkotmányozó és a jogalkotó szándékán túli eredményre vezetne. Egy bírói döntés alaptörvény-ellenessége akkor állapítható meg, ha az az Alkotmánybíróság korábbi döntésében kibontott alkotmányos követelménynek [vesd össze például: 22/2017. (IX. 11.) AB határozat], kiértelmezett alkotmányos tartalomnak, tehát kifejezetten a korábbi döntéssel is érintett alaptörvényi rendelkezésnek nem felel meg. Az alaptörvény-ellenesség viszonyítási pontja tehát mindig az Alaptörvény, nem pedig az alkotmánybírósági döntés tartalma. Ezen az sem változtat, hogy az Alaptörvény szabályainak jelentését az Alkotmánybíróság tárja fel határozataiban és végzéseiben.
- [64] 2. A megsemmisítés másik indoka az, hogy a Kúriának a Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontjához fűzött értelmezése sérti az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében garantált véleménynyilvánítás szabadságát.
- [65] A határozat kizárólag a Ve. értelmezésére szorítkozik, és a megsemmisítést a törvény vonatkozó rendelkezésének nem megfelelő értelmezésére alapítja. Számtalan ügy került azonban már az Alkotmánybíróság elé, amikor az alkotmányjogi panasz indítványozója szerint a bíró rosszul, adott esetben *contra legem* döntött, az Alkotmánybíróság e panaszokat azonban be sem fogadta {a teljesség igénye nélkül: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; 3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]; 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3037/2014. (III. 13.) AB határozat, Indokolás [30]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]; 3182/2016. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [30]–[35]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ugyanis „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetőek ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza” {lásd először: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}. Az Alkotmánybíróság tehát az Abtv. 27. §-a szerinti hatáskörében eljárva nem önmagában vett jogszabály-értelmezést végez, célja az, hogy ha az ügy eldöntése ettől függ, akkor az alkalmazott jogszabályi rendelkezésnek valamely Alaptörvényben foglalt rendelkezésre tekintettel történő tartalmát feltárja, tehát hogy az alaptörvény-konform értelmezést biztosítsa.
- [66] A jelen ügyben hozott határozat azonban egyáltalán nem támasztotta alá, hogy a Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontjának értelmezését a szabad véleménynyilvánításhoz való jog védelme érdekében végezte volna el az Alkotmánybíróság. A támogató aláírások választási kampányban való gyűjtése kétségkívül a szóban forgó alapjog védelmi körébe tartozik, ugyanakkor a Kúria végzése nem korlátozta a jelölő szervezet aláírásgyűjtési tevékenységét, pusztán azt állapította meg, hogy az aláírásgyűjtés kapcsán elhangzott tájékoztatás ellentmondásos volt,

amely magatartás – nem pedig az aláírásgyűjtés maga – sértette a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményét.

- [67] 3. Végezetül a határozat indokolásában szükségtelennek tartottam az arra vonatkozó okfejtést, hogy a támadott végzés a Kúria Kpkf.IV.37.702/2019/2. számú – új határozat hozatalára utasító – végzésében foglaltakkal is ellentétes. E kérdés vizsgálata ugyanis az Alkotmánybíróság döntése szempontjából nem bírt relevanciával, mi több: az alkotmányjogi panasz alapján eljáró Alkotmánybíróság hatáskörén kívül esett.

Budapest, 2019. június 18.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/985/2019.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2019. évi 109. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3153/2019. (VII. 3.) AB HATÁROZATA

utólagos normakontroll indítvány elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály Alaptörvénnyel való összhangjának utólagos vizsgálata tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a nemdohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának egyes szabályairól szóló 1999. évi XLII. törvény 2. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.
2. Az Alkotmánybíróság az indítványt egyebekben visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] Ötvenhárom országgyűlési képviselő (a továbbiakban: indítványozók) utólagos normakontroll eljárást kezdeményezett az Alkotmánybíróságnál.
- [2] Az indítványozók az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 24. § (1) bekezdése alapján a nemdohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának egyes szabályairól szóló 1999. évi XLII. törvénynek (a továbbiakban: Nvt.) az egyes egészségügyi és egészségbiztosítási tárgyú törvények módosításáról szóló 2015. évi CCXXIV. törvény által módosított 1. § *p*–*r*) pontjai, 31. §-a, 33. §-a, 34. § (1) bekezdése, 35. §-a, 36. §-a, 37. §-a és 38. §-a Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatát és kihirdetésére visszamenőleges hatállyal történő megsemmisítését kérték.
- [3] Az indítványt az országgyűlési képviselők több, mint egynegyede nyújtotta be, akik az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pontja alapján ilyen eljárás kezdeményezésére jogosultak.
- [4] Az eljárás megindítását az indítványozók azzal indokolták, hogy a támadott törvény alapján a dohányzással kapcsolatos rendelkezések úgy módosulnak, miszerint az elektronikus cigaretta vásárlására és használatára a dohánytermékekre vonatkozó jelenlegi korlátozásokat kell majd alkalmazni. Az indítványozók előadták, hogy az e-cigaretta használóinak fő motivációja a dohányzásról való leszokás, így az ilyen jellegű termék használata a dohányzás visszaszorítása melletti fellépésként értékelhető. A módosítás célja azonban szerintük láthatóan az volt, hogy az e-cigaretta összemossa a hagyományos dohánytermékekkel, még abban az esetben is, ha az függőséget okozó nikotint nem is tartalmaz.
- [5] Az indítványozók álláspontja szerint a támadott rendelkezés sérti a megkülönböztetés tilalmát (XV. cikk) és az egészséghez való jogot (XX. cikk).
- [6] A XX. cikkel való ellentétet az indítványozók abban látják, hogy alapvetően sérti az egészséghez és az egészséges környezethez való jogot az, ha a dohányterméket nem használó e-cigaretta személyt dohányzók közé kényszerítik, különösen, ha ez zárt térben, például egy munkahelyi dohányzóhelyiség kapcsán történik.
- [7] Az indítvány indokolása értelmében a sérelmezett jogszabályi rendelkezések azért ellentétesek az Alaptörvény XV. cikkével, mert a hátrányos megkülönböztetés alaptörvényi tilalmának a 14/2014. (V. 13.) AB határozatban kifejtett értelmezéséből kiindulva a hátrányos megkülönböztetés azon felnőtt emberek csoportját érinti, akik

nem használnak nikotintartalmú dohányterméket, mégis kötelezi őket arra a jogalkotó, hogy olyan emberek társaságában tartózkodjanak, akik ilyen termékeket használnak, és ezzel ez utóbbiak nem csak maguk, hanem az ott tartózkodásra kötelezett személyek egészségét is károsítják. Ezzel a jogalkotó nem tartja be azt az alaptörvényi előírást, miszerint egyes jogok korlátozása meg kell, hogy feleljen a szükségesség-arányosságnak. Az indítvány szerint nyilvánvaló, hogy az előírás minden észszerű indokot nélkülöző, az elért célra minimális figyelemmel sem lévő, a szabályozással okozott alapjogsérelem tekintetében teljes mértékben alkalmatlan ezen megfeleltetésnek.

II.

[8] 1. Az Alaptörvénynek az indítványban hivatkozott rendelkezései:

„XV. cikk (2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„XX. cikk (1) Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.

(2) Az (1) bekezdés szerinti jog érvényesülését Magyarország genetikailag módosított élőlényektől mentes mezőgazdasággal, az egészséges élelmiszerekhez és az ivóvízhez való hozzáférés biztosításával, a munkavédelem és az egészségügyi ellátás megszervezésével, a sportolás és a rendszeres testedzés támogatásával, valamint a környezet védelmének biztosításával segíti elő.”

[9] 2. Az Nvt.-nek az érdemi vizsgálat szempontjából releváns támadott rendelkezései:

„1. § [E törvény alkalmazásában] [...]

r) dohányzást imitáló elektronikus eszköz: olyan egyszer használatos elektronikus termék, amely szopókan keresztül nikotinmentes pára fogyasztását teszi lehetővé.”

„2. § (1) A dohányzás számára kijelölt helyek kivételével – a (3) bekezdésben foglalt eltéréssel – nem szabad dohányozni, elektronikus cigarettát vagy dohányzást imitáló elektronikus eszközt használni

a) közforgalmú intézménynek a nyilvánosság számára nyitva álló helyiségeiben,

b) közösségi közlekedési eszközön,

c) munkahelyen,

d) közterületnek minősülő

da) a gyalogosforgalom számára nyitva álló aluljárókban és egyéb, zárt légtérű közforgalmú közlekedő összekötő terekben, valamint közterületi játszótereken, továbbá a játszóterek külső határvonalától számított 5 méteres távolságon belül,

db) a közforgalmú vasúti szolgáltatás nyújtására szolgáló vasúti üzemi létesítmények és a vasúti pálya tartozékainak személyforgalom számára megnyitott területein, közösségi közlekedési eszköz igénybevételeinek céljából létesített, illetve erre kijelölt megállóban, várakozóhelyen, illetve helyiségben, valamint nyílt légtérű megálló, várakozóhely esetén annak külső határvonalától számított 5 méteres távolságon belül, azzal, hogy ha a dohányzási korlátozás alá tartozó terület külső határvonala nem állapítható meg egyértelműen, akkor a dohányzást a megállót vagy várakozóhelyet kijelölő táblától vagy más jelzéstől számított 5 méteres sugarú körnek megfelelő körzetben tilos,

e) az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 3. § f) pontja szerinti egészségügyi szolgáltató közforgalom számára nyitva álló bejáratától számított 10 méteren belül.”

„2. § (4) A (2) bekezdés *a) és b) pontjában* foglaltakon túlmenően nyílt légtérben sem jelölhető ki dohányzóhely

a) köznevelési intézményben,

[...]”

„2. § (5a) Az Eütv. 3. § f) pontja szerinti egészségügyi szolgáltatónál nyílt légtérben csak az egészségügyi szolgáltató területén belül, az egészségügyi szolgáltatást igénybevevők szokásos vagy szükségszerű útvonalától megfelelően elkülönülő, az útvonaltól legalább 10 méter távolságon kívül lehet dohányzóhelyet kialakítani.”

„2. § (7) A dohányzási korlátozással és az elektronikus cigaretta, valamint a dohányzást imitáló elektronikus eszköz használatának korlátozásával érintett, valamint a dohányzásra, elektronikus cigaretta és dohányzást imitáló elektronikus cigaretta használatára kijelölt helyeket, helyiségeket, valamint közterületeket felirat vagy más egyértelmű jelzés alkalmazásával – tűzvédelmi szempontú tilalom esetén szabványos tiltó táblával, illetve pikogrammal – szembetűnő módon meg kell jelölni.”

III.

- [10] Az indítvány részben nem megalapozott, részben nem bírálható el érdemben.
- [11] 1. Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban már rámutatott arra, hogy ha az indítványozó egy új rendelkezés tartalmának alkotmányellenességét állítja, akkor az Alkotmánybíróság nem az új rendelkezést hatályba léptető, hanem a módosítás révén az új rendelkezést magában foglaló (inkorporáló) jogszabály alkotmányellenességét vizsgálja meg {8/2003. (III. 14.) AB határozat, ABH 2003, 74, 81.; megerősítette: 3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [61]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság a jelen eljárásban is az Nvt.-be beépült rendelkezések vonatkozásában folytatta le a vizsgálatot.
- [12] Az indítványozó által támadott, Nvt.-be beépült rendelkezések közül az indítvány benyújtását követően a törvényhozó módosította az Nvt. 7/D. § (4) bekezdését, 7/E. § (4) bekezdését, 8. § (4c) bekezdését és (5) bekezdés a) pontját. Az utóbbi módosítások azonban – az indítvány indokolását is figyelembe véve – nem jártak olyan érdemleges tartalmi változással, amely az alkotmánybírósági vizsgálat lefolytatásának lehetőségét befolyásolta volna.
- [13] 2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése előírja, hogy az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az (1b) bekezdés szerint a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli – többek között – az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezést vagy bírói döntést [c) pont], és az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály, jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [e) pont].
- [14] Az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pontjának megfelelően egyértelműen megjelölte az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezéseket, azonban az alaptörvény-ellenességet állító indokolást sommásan a teljes támadott szabályozás tekintetében fejtett ki, abban a támadott rendelkezéseket egyenként nem nevesítette, ezért az Alkotmánybíróság az indítványt a támadott rendelkezések közül azok vonatkozásában tudta érdemben elbírálni, amelyekkel az indítvány indokolása tartalmilag egyértelműen összefüggésbe volt hozható.
- [15] Az Nvt. támadott rendelkezései közül az 1. § *p)–r)* pontjai értelmező rendelkezéseket tartalmaznak, amelyek az elektronikus cigaretta és az utántöltő flakon, valamint a dohányzást imitáló elektronikus eszköz definícióját tartalmazzák; az indítvány indokolása tartalmilag sem állítja, hogy ezek önmagukban alaptörvény-ellenesek lennének. Az Nvt. 2. § (5a) bekezdése az egészségügyi szolgáltatónál történő dohányzóhely kialakításának feltételeit határozza meg. A 2. § (7) az elektronikus cigaretta, valamint a dohányzást imitáló elektronikus eszköz használatának korlátozásával érintett, illetve ezek használatára kijelölt helyek megjelölésének szabályait írja elő. Az 5. § alapján elektronikus cigaretta és az utántöltő flakon árumintaként nem forgalmazható, valamint automatából nem árusítható, kiskereskedelemre irányuló tevékenység sem végezhető köznevelési intézményben, személyes gondoskodást nyújtó szociális intézményben, gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézményben, valamint egészségügyi intézményben. A 7. § (1) bekezdése egészségvédelmi bírság kiszabásának lehetőségét szabályozza az elektronikus cigaretta és a dohányzást imitáló elektronikus eszköz használatának szabályait megsértők vonatkozásában is. A 7/C. és 7/D. §-ok a termékek forgalomba hozatalával kapcsolatos főbb szabályokat, köztük a bejelentési kötelezettséget írják elő. A 7/E. § a termékekkel kapcsolatos kereskedelmi közlemények és népszerűsítés tekintetében határoz meg tilalmakat. A 7/F. § az elektronikus cigaretta és az utántöltő flakon távértékesítését tiltja. A 7/G. § az egészségügyi államigazgatási szerv általi szankcionálás lehetőségeit határozza meg arra az esetre, ha a terméket gyártók, vagy az importálók nem tesznek eleget a törvényben foglalt kötelezettségeiknek. A 8. § (4) és (4c) bekezdése, valamint az (5) bekezdés a) pontja a törvényi rendelkezések végrehajtására szolgáló rendeletek megalkotására adnak felhatalmazásokat; a 10. § (2) és (3) bekezdése pedig a törvénymódosításhoz kapcsolódó átmeneti rendelkezéseket tartalmaznak. A 7/H. § szerint az Nvt. 2–4/A. § rendelkezéseit az elektronikus cigaretta és a dohányzást imitáló elektronikus eszköz használatára is

alkalmazni kell; az itt hivatkozott rendelkezéseket az indítvány részben önállóan is támadja, részben a fenti rendelkezésekhez kapcsolódó kiegészítő részletszabályokat tartalmazzák. Az utóbbi megállapítás igaz a 3. § (1) bekezdésére, a 4. § (9) bekezdésére, a 7. § (13) bekezdésére és 8. § (2) bekezdésére, ezeket a rendelkezéseket a törvénymódosítás jórészt csak pontosította.

- [16] Az indítvány indokolása a fenti jogszabályi rendelkezések alaptörvény-ellenességére vonatkozó érvelést sem kifejezetten, sem tartalmilag nem foglal magában; a rendelkezések az indítványban felvetett alkotmányossági problémához csak járulékosan, vagy egyáltalán nem kapcsolódnak. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság a fenti rendelkezések Alaptörvénnyel való összhangját az indítvány alapján nem tudta érdemben megvizsgálni, ezekben a részeiben az indítványt törvényi feltételeknek nem megfelelő tartalma – az indokolás hiánya – miatt az Abtv. 52. § (1) bekezdése, (1b) bekezdés e) pontja és 64. § d) pontja alapján visszautasította.
- [17] 3. Az indítvány az Alaptörvény XX. cikkébe foglalt az egészséghez és az egészséges környezethez való jog sérelmét arra hivatkozással állította, hogy az elektronikus cigarettát, illetve a dohányzást imitáló elektronikus eszközt használó személyt dohányzók közé kényszerítik.
- [18] 3.1. A fenti problémával az Alkotmánybíróság már – az elektronikus cigaretta vonatkozásában – foglalkozott a 3292/2017. (XI. 20.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.), amelyben megállapította, hogy „[a]z Alaptörvény XX. cikk (1) és (2) bekezdéséből nem vezethető le a dohányzókra és az elektronikus cigarettát fogyasztókra vonatkozó differenciált szabályozás kialakításának kötelezettsége, ezért az [Nvt.] 2. § (1) bekezdése és 7/H. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság megalapozatlanként elutasította” (Indokolás [39]–[42]).
- [19] Mivel az Nvt. 2. § (1) bekezdését az Alaptörvény XX. cikkével való ellentét miatt támadó indítványt – az elektronikus cigaretta vonatkozásában – az Alkotmánybíróság az Abh.-ban elbírálta, ebben a tekintetben az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn, ezért a jelen indítvány alapján az Alkotmánybíróság ugyanennek a rendelkezésnek a vizsgálatát dohányzást imitáló elektronikus eszköz szabályozásának vonatkozásában végezte el.
- [20] 3.2. A jelen ügyben folytatott érdemi vizsgálat kiindulópontjaként az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy az alkotmánybírósági eljárásnak egyrészt nem célja, hogy tudományos oldalról vitatott kérdésekben állást foglaljon (vö. Abh., Indokolás [23]); ilyen kérdés az is, hogy a dohányzást imitáló elektronikus eszközök használata milyen mértékben káros az aktív vagy a passzív fogyasztók egészségére. Másrészt az Alkotmánybíróságnak nem feladata az Országgyűlés – Alaptörvényt nem sértő – szakpolitikai döntéseinek tartalmi felülvizsgálata sem (6/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [67]); ennek megfelelően nem vizsgálta, hogy a nemdohányzók és a dohányzást imitáló elektronikus eszközt használók egészségének védelmét más szabályozási megoldással hatékonyabban meg lehetne-e valósítani.
- [21] 3.3. Az Nvt.-nek a jelen ügyben vizsgált 2. § (1) bekezdése – a törvény szabályozási rendszeréhez igazodóan – azokat a helyeket határozza meg, ahol a dohányzás, az elektronikus cigaretta és a dohányzást imitáló elektronikus eszköz használata főszabályként nem megengedett. E helyek közös sajátossága a zárt, a külső környezettel folyamatos légcserét csak korlátozott módon biztosító légtér, vagy a helyek rendeltetéséből fakadó, több személy által történő együttes használat. Egyrészt ilyen zárt légtérű helyek közé tartoznak a közforgalmú intézménynek a nyilvánosság számára nyitva álló helyiségei, a zárt légtérű közforgalmú közlekedő összekötő terek (például aluljárók), a közösségi közlekedési eszközök és a munkahelyek; másrészt nyílt légtérű közterületek egyes minősített részei, így a játszóterek, a közforgalmú vasúti szolgáltatás nyújtására szolgáló területek, a közösségi közlekedési eszközök megállói, valamint az egészségügyi szolgáltató közforgalom számára nyitva álló bejáratának közvetlen környezete. Mivel tehát a fentiek szerint az Nvtv. 2. § (1) bekezdése által felsorolt helyeken a dohányzás és a dohányzást imitáló elektronikus eszköz használata egyaránt tiltott, ezért közvetlenül e rendelkezés vonatkozásában a dohányosok összezárásából eredő egészségkárosodásra, illetve hátrányos megkülönböztetésére irányuló indítványi elemek eleve alaptalanok.
- [22] Az Nvt. 2. § (1) bekezdése utal arra, hogy a rendelkezésben felsorolt helyeken dohányzóhely kijelölhető, de a (2) bekezdés szerint a kijelölésre főszabályként nem kerülhet sor – többek között – közforgalmú intézmények zárt légtérű helyiségeiben és munkahelyek zárt légtérű helyiségeiben sem; tehát a dohányzásra kijelölt hely ezek esetében alapvetően nyílt téren lehet, itt a dohányosokkal való összezárás nem merül fel. A zárt légtérű dohányzóhely kijelölésének kivételes esetköreit az Nvt. 2. § (5) bekezdése határozza meg; erre például

büntetés-végrehajtási intézményekben a fogvatartottak, pszichiátriai intézetben a pszichiátriai betegek számára van lehetőség, vagy munkavállalók részére tűz- és robbanásveszélyes munkahelyeken. E rendelkezéseket azonban az indítványozók külön nem támadták.

- [23] Összességében megállapítható, hogy a vizsgált szabályozás nem kényszeríti a dohányzást imitáló elektronikus eszköz használóját arra, hogy dohányzókkal egy légtérben tartózkodjon. A támadott rendelkezés azokat a helyeket határozza meg, ahol mind a dohányzás, mind a dohányzást imitáló elektronikus eszköz használata tiltott; az eszköz használatára kiválasztható bármely olyan hely is, amelyet nem érint korlátozás és ahol azonos időben nem történik dohányzás. Emellett az is figyelembe veendő, hogy a dohányzást imitáló elektronikus eszköz használata – a dohányzáshoz és az elektronikus cigaretta használatához hasonlóan – akaratlagos, örendelkezésen alapuló, választott tevékenység. A dohányzást imitáló elektronikus eszköz használója az egészségkockázat ellenére dönthet úgy, hogy – akár kivételesen egyéb kedvezőbb lehetőség hiányában, akár más megfontolásból – olyan zárt helyen tartózkodik, ahol egyidejűleg dohányzás történik. A jogalkotó az Alaptörvény XX. cikk (2) bekezdéséből következően nem köteles ennek a lehetőségét kizárni.
- [24] 3.4. Az indítvány szerint a sérelmezett jogszabályi rendelkezések az Alaptörvény XV. cikkével is ellentétesek, ugyanis hátrányosan megkülönböztetik azokat a felnőtt embereket, akik nem használnak nikotintartalmú dohányterméket, mégis kötelezi őket arra a jogalkotó, hogy olyan emberek társaságában tartózkodjanak, akik ilyen termékeket használnak, és ezzel ez utóbbiak nem csak maguk, hanem az ott tartózkodásra kötelezett személyek egészségét is károsítják. Ezzel az indítványozók szerint a jogalkotó szükségtelenül, aránytalanul és észszerű indok nélkül korlátoz alapjogot.
- [25] Ezzel az indítványi elemmel kapcsolatban is kiindulási pont az Alkotmánybíróságnak az a fenti megállapítása, amely szerint a támadott szabályozás nem kötelezi a dohányzást imitáló elektronikus eszköz használóját arra, hogy dohányzókkal egy légtérben tartózkodjon, az egészséghez való alkotmányos jogukat nem korlátozza. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az Alaptörvény XX. cikk (1) és (2) bekezdéseiből nem vezethető le olyan szabályozás kialakításának kötelezettsége sem, amely a munkahelyen külön-külön helyek kijelölését követelné meg a dohányzók, az elektronikus cigarettát fogyasztók és a dohányzást imitáló elektronikus eszközt használók számára. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben megjegyzi, hogy a hatályos törvényi szabályozás a fentiek közül semelyik csoport számára nem biztosítja feltétlenül a munkahelyi dohányzás, illetve hasonló eszköz használatának jogát; a hátrányos megkülönböztetés törvényes jog tekintetében sem vethető fel megalapozottan. Az Nvt. 4/A. §-a ugyanis lehetővé teszi, hogy a munkáltató a munkahelyet teljes egészében nemdohányzó munkahellyé nyilvánítsa (a kollektív szerződés megkötésére jogosult szakszervezet, ennek hiányában a munkavállalók többségének kezdeményezésére vagy ezek egyetértésével). Ebben az esetben a munkáltató kizárólagos rendelkezése alatt álló létesítményekben, illetve helyiségekben dohányzóhelyet kijelölni egyáltalán nem lehet, ebből következően a munkahelyen – egységesen – sem dohányzásra, sem elektronikus cigaretta vagy dohányzást imitáló elektronikus eszközt használatára nincs lehetőség.
- [26] 3.5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az Nvt. 2. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt – az Alaptörvény XX. és XV. cikkével, illetve a dohányzást imitáló elektronikus eszköz használatával összefüggésben – elutasította.

Budapest, 2019. június 25.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: II/756/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3154/2019. (VII. 3.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Székesfehérvári Törvényszék 1.Bpkf.226/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Belcsák Róbert; 1133 Budapest Váci út 110.) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozó fogvatartása körülményei miatt 2017. március 24-én kártalanítás iránt kérelmet nyújtott be az illetékes bírósághoz, miután 2014. október 29. és 2016. március 10. között büntetés-végrehajtási intézetben tartózkodott. A Székesfehérvári Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja Bv.529/2017/4. számú elsőfokú végzésével a sérelmezett időszakból 388 szabadságvesztésben töltött napra 543 200 forint összegű kártalanítást állapított meg az indítványozó részére az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt.
- [3] Az ügyészség fellebbezése folytán eljáró Székesfehérvári Törvényszék mint másodfokú bíróság végzésével 155 400 forintra szállította le a kártalanítás összegét. A végzés indokolásában arra hivatkozott, hogy 2015-ben egy alkalommal harminc napot meghaladó időszakra – szeptember 25-től október 28-ig – megszakadtak az alapvető jogait sértő elhelyezési körülmények, mert az indítványozó harminchárom napon keresztül olyan módon volt elhelyezve, hogy a jogszabályban előírt élettér (a fogvatartás idején legalább három négyzetméter mozgástér) biztosítva volt. Ennek megfelelően a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bvtv.) 10/A. § (4) bekezdésében írt 6 hónapos jogvesztő határidő az ezt megelőző idő tekintetében a kártalanítási kérelem benyújtásának időpontjában eltelt, ezért a kártalanítás megállapítása során csak az azt követő 111 szabadságvesztésben töltött nap vehető figyelembe.
- [4] 2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [5] Az indítványozó álláspontja szerint a bíróság végzése sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvét, mert a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába ütközik, és ezzel ok-okozati összefüggésben sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében és XXVIII. cikk (1) bekezdésében deklarált tisztességes eljárásához való jogát. Előadta, hogy jogszabály a hatályba lépését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget, kötelezettséget nem tehet terhesebbé, valamint nem vonhat el vagy korlátozhat jogot, és nem nyilváníthat egy magatartást jogellenessé. Ezzel összefüggésben azt állította, hogy a másodfokú bíróság olyan körülményt értékel a terhére, amelynek 2015-ben nem tehetett eleget, hiszen ilyen kötelezettsége és az igényérvényesítésre előírt jogvesztő határidő még nem is létezett, az nem volt hatályban, ugyanis a kártalanításra lehetőséget biztosító jogszabályi rendelkezések 2017. január 1. napján léptek hatályba.
- [6] Az indítványozó további állítása szerint a bíróság alaptörvény-ellenesen hagyta figyelmen kívül a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) szabályait, amelyek kimondják, hogy minden elítéltre legalább hat köbméter légtér, közös elhelyezés esetén személyenként legalább négy négyzetméter élettér jusson.

- [7] Mindezekre figyelemmel az indítványozó kérte a Székesfehérvári Törvényszék 1.Bpkf.226/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [8] 3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Abtv. 28. § (1) bekezdésének felhívásával kérte „az Abtv. 26. §-a szerinti jogszabály Alaptörvénnyel való összhangját illető vizsgálat” lefolytatását is.

II.

- [9] Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

- [10] A Bvtv. ügyben érintett rendelkezései:

„10/A. § (1) Kártalanítás jár az elítéltnak vagy az egyéb jogcímen fogvatartottnak a fogvatartása során a jogszabályban előírt élettér biztosításának hiánya és az ehhez esetlegesen kapcsolódó más, a kínzás, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmába ütköző elhelyezési körülmény, különösen az illemhely elkülönítésének a hiánya, a nem megfelelő szellőztetés, világítás, fűtés vagy rovarirtás (a továbbiakban együtt: alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények) által előidézett sérelem miatt. A kártalanítás minden egyes, az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények között eltöltött nap után jár. A kártalanítás megfizetésére az állam köteles.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott jogcímen további kártérítésnek vagy sérelemdíjnak helye nincs, de az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott jogosult az ezt meghaladó igényét polgári bíróság előtt érvényesíteni.

(3) A kártalanítás egy napra eső összege legalább ezerkettőszáz forint, de legfeljebb ezerhatszáz forint.

(4) A kártalanítás iránti igény attól a naptól számított hat hónapon belül érvényesíthető, amelyen az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények megszűntek. E határidő elmulasztása jogvesztő. E bekezdés alkalmazásában nem tekinthető az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmény megszűnésének, ha e körülmény fennállása rövid időtartamra, de legfeljebb harminc napra megszakad azért, mert az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott elhelyezése során a jogszabályban előírt élettér biztosítva volt.”

„436. § (10) E törvénynek a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény 22. §-ával megállapított 10/A. § szerinti kártalanítási igény benyújtására az az elítélt és egyéb jogcímen fogvatartott is jogosult,

a) akinek az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményekből eredő sérelme a módosítás hatálybalépése előtt egy éven belül szűnt meg,

b) aki az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt az EJEB-hez nyújtott be kérelmet, ha a kérelmet az EJEB a módosítás hatálybalépésének napjáig nyilvántartásba vette, kivéve, ha a fogvatartott az EJEB-hez címzett kérelmét 2015. június 10. napját követően nyújtotta be és a kérelem benyújtásakor a jogsértés megszűnésétől számítottan több mint hat hónap telt el.

(11) A (10) bekezdés esetén a 10/A. § (4) bekezdésben meghatározott jogvesztő határidő e rendelkezés hatálybalépésének napjával kezdődik. [...]”

III.

- [11] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [12] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt rögzíti, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban – a fentebb idézett módon – ugyan megjelölte az Abtv. 26. §-át is, ezen felül azonban kizárólag az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz tekintetében fejtett ki érvelést, illetve indokolta azt, ezért az Alkotmánybíróság a panaszt tartalma alapján kizárólag Abtv. 27. §-a szerinti panaszként bírálta el.
- [13] 1.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőn belül terjesztette elő.
- [14] 1.2. Az Alkotmánybíróság – a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek vizsgálata során – a következő megállapításra jutott.
- [15] 1.2.1. Az Alkotmánybíróság először azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése vonatkozásában megfelel-e a határozott kérelem feltételeinek.
- [16] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi gyakorlatát, mely szerint a jogállamiság elve önmagában nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani. {Lásd 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14]; 23/2016. (XII. 12.) AB határozat Indokolás [72]; 3306/2017. (XI. 24.) AB határozat, Indokolás [43]}. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az Alaptörvény B) cikkének megsértését állítva kifejezetten a visszaható hatályú jogalkalmazásra hivatkozott, azaz e körben jelölte meg az alaptörvényben biztosított jog lényegét. Ezenkívül az alkotmányjogi panasz a határozott kérelem egyéb feltételeinek is megfelel, hiszen az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást és megfelelő indokolást is tartalmaz. Az indítványozó továbbá megjelöli a sérelmezett bírói döntést és kifejezetten kéri annak megsemmisítését is.
- [17] 1.2.2. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában az alkotmányjogi panasz semmilyen indokolást nem tartalmaz, így az indítvány ezen alapjogok tekintetében az érdemi elbírálásra nem alkalmas.
- [18] 2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján azt is vizsgálta az Alkotmánybíróság, hogy az Abtv. 27. §-ában, valamint az Abtv. 29–31. §-aiban foglalt tartalmi feltételeket az alkotmányjogi panasz kimeríti-e. Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben elítéltként a saját elhelyezési körülményeit illetően kért kártalanítást. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott végzéssel szemben további jogorvoslati lehetőség nincs biztosítva.
- [19] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [20] Az Alkotmánybíróság e körben megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszban a visszaható hatályú jogalkalmazás sérelmével összefüggésben állított alapjogi sérelem a bírói döntést érdemben befolyásolhatta, ami felveti a bírói döntés alaptörvény-ellenességének kételyét.
- [21] Az Alkotmánybíróság tanácsa a fentiek alapján az alkotmányjogi panaszt 2018. május 29. napján befogadta.

IV.

- [22] Az indítvány megalapozott.
- [23] 1. Az indítványozó álláspontja szerint a bíróság végzése azért sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvét, mert a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába ütközik annak következtében,

hogy a másodfokú bíróság olyan körülményt értékelt a terhére, amelynek 2015-ben nem tehetett eleget, hiszen a bírósági döntésben felhívott és terhére értékelt, az igényérvényesítésre előírt jogvesztő határidő akkor még nem is létezett, nem volt hatályban.

- [24] 2. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás tilalmával kapcsolatos gyakorlatából az alábbiakat emeli ki.
- [25] Az Alkotmánybíróság korábban rögzítette, hogy az *ad malam partem* visszaható hatály tilalma elsősorban a normaalkotással szemben megfogalmazott elvárás, hiszen a jogbiztonság elvéből vezethető le a visszaható hatályú jogalkotás tilalma is, amelynek magját a jogalkotási törvényben is megfogalmazott azon tilalom adja, mely szerint a jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [106], 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [15]}. Az Alkotmánybíróság megállapította azonban azt is, hogy alaptörvény-ellenesség nemcsak a jogalkotással, hanem a visszaható hatályú szabályalkalmazással összefüggésben is felvethető, ha a jogviszony vagy a jogvita létrejöttékor még nem létező – vagy nem hatályos – előírás alapján bírálnak el egy ügyet {3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [16]; 3314/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [32]}.
- [26] 3. Az Alkotmánybíróság vizsgálata során először röviden áttekintette az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt igénybe vehető kártalanítás szabályozását.
- [27] 3.1. A jogintézményt a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény (a továbbiakban: Módtv.) teremtette meg, a Bvtv. szabályainak kiegészítésével. A jogalkotó célja a kártalanítás lehetőségének megteremtésével az volt, hogy „az [Emberi Jogok Európai Bírósága] EJEB elvárásainak megfelelő hatékony hazai jogorvoslat keretében, hazai fórum előtt legyenek orvosolhatók a zsúfolt körülmények közötti fogvatartás miatti jogsérelmek [...]” (Lásd: a Módtv. javaslat 22. §-ához írt részletes indokolás).
- [28] A rendelkezések 2017. január 1. napjától léptek hatályba, ezt követően lehet tehát kártalanítási igényt előterjeszteni. A szabályozás legfontosabb rendelkezései értelmében a kártalanítás minden egyes, az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények között eltöltött nap után jár, annak összege legalább ezerkettőszáz forint, de legfeljebb ezerhatszáz forint [Bvtv. 10/A. § (1) és (3) bekezdés].
- [29] A kártalanítás iránti igény attól a naptól számított hat hónapon belül érvényesíthető, amelyen az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények megszűntek, a határidő elmulasztása jogvesztő. Nem tekinthető az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmény megszűnésének, ha e körülmény fennállása rövid időtartamra, de legfeljebb harminc napra megszakad azért, mert az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott elhelyezése során a jogszabályban előírt élettér biztosítva volt [Bvtv. 10/A. § (4) bekezdés].
- [30] Ebből az is következik, hogy a kártalanítási igény megállapítása szempontjából – az ismertetett rendelkezés tekintetében – az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmény megszűnésének minősül, ha az több mint harminc nap időtartamra azért szakad meg, mert az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott elhelyezése során a jogszabályban előírt élettér biztosítva volt számára.
- [31] Mindez természetesen nem azt jelenti, hogy a kártalanítási igényt a megelőző időszakra ne érvényesíthetné az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott. Az értelmező rendelkezés csupán annyit mond, hogy amennyiben a fogvatartás során harminc napot meghaladó időszakra olyan körülmények között volt az érintett elhelyezve, hogy a jogszabályban előírt élettér biztosítása következtében nem sérültek az alapvető jogai, akkor az azt megelőző időszakra vonatkozó kártalanítási igény érvényesítésére biztosított hat hónapos jogvesztő határidő ettől az időponttól veszi kezdetét, a további fogvatartás időtartamától és az elhelyezési körülmények további alakulásától függetlenül.
- [32] A kártalanítás iránti igény benyújtásának feltétele az is, hogy az elítélt vagy – bizonyos kivételekkel – az egyéb jogcímen fogvatartott az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt a Bvtv. 144/B. §-ában meghatározott – egyébként szintén a Módtv. által beiktatott – panaszt előterjessze a végrehajtásért felelős szerv vezetőjéhez [Bvtv. 10/A. § (6) bekezdés].
- [33] 3.2. A jogalkotó a Bvtv. Átmeneti rendelkezéseinek Módtv. általi kiegészítésével a kártalanítási igény lehetőségét kiterjesztette – mások mellett – azokra az elítéltekre, illetve az egyéb jogcímen fogvatartottakra is, akiknek

az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményekből eredő korábban bekövetkező sérelme a módosítás hatálybalépése előtt egy éven belül megszűnt [lásd: Bvtv. 436. § (10) bekezdés a) pont]. E különleges esetekre a kártalanítás általános szabályaihoz képest bizonyos körben – értelemszerűen – eltérő rendelkezések megállapítására volt szükség, így a jogalkotó egyértelművé tette, hogy utóbbi esetkörben az igény benyújtására nyitva álló jogvesztő határidő egységesen a módosítás hatálybalépésének időpontjától, azaz 2017. január 1. napjától kezdődik. Ezenkívül ezekben az esetekben – magától értetődően – nem előfeltétele a kártalanítási igény bejelentésének a korábban említett és kizárólag a módosítás hatálybalépésével egyidejűleg megteremtett panaszlehetőség kimerítése sem [lásd: Bvtv. 436. § (11) bekezdés].

- [34] 3.3. Az Alkotmánybíróság korábban már vizsgálta a Bvtv. ismertetett szabályainak Alaptörvénnyel való összhangját, éppen a visszaható hatályú jogalkotás kapcsán. Az Alkotmánybíróság e körben a következő megállapításokat tette: „Az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítás jogintézménye új jogosultságot állapít meg az elítéltek és egyéb jogcímen fogvatartottak számára. A Bvtv. új átmeneti rendelkezése pedig a jogosultak körét kibővítette, és az ő vonatkozásukban külön rendelkezve előírta, hogy a 10/A. § (4) bekezdésben meghatározott jogvesztő határidő a Módtv. 42. §-a hatálybalépésének napjával – vagyis 2017. január 1-jén – kezdődik [lásd Bvtv. 436. § (10)–(11) bekezdései, illetve Módtv. 46. § (2) bekezdése]. [...] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a Bvtv. új, az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanításra vonatkozó – és a konkrét esetben alkalmazott – szabályai kizárólag jogot megállapító jogszabálynak minősülnek, amelyek nem hordoznak hátrányos tartalmat, a hatálybalépést megelőző időre nem állapítanak meg kötelezettséget, kötelezettséget nem tesznek terhesebbé, valamint nem vonnak el és nem korlátoznak jogot, illetve nem nyilvánítanak valamely magatartást jogellenessé, jogalakító hatásuk csak a jövőre nézve van [lásd hasonlóan: 3314/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [40]]” {3295/2018. (X. 1.) AB határozat, Indokolás [28] és [30]}.
- [35] 4. Jelen ügyben ugyanakkor az Alkotmánybíróságnak nem az ismertetett jogszabályi rendelkezések alkotmányosságát, hanem – a fentiekben kifejtettekre figyelemmel – azt kellett vizsgálnia, hogy az alapügyben eljáró másodfokú bíróság az Alaptörvény rendelkezéseivel – konkrétan a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmával – összhangban értelmezte-e a Bvtv. – az Alkotmánybíróság által korábban egyébként alkotmányosnak talált – rendelkezéseit.
- [36] 4.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó 2016. március 10-én szabadult, tehát a Bvtv. 436. § (10) bekezdése a) pontja alapján volt jogosult kártalanítási igényét bejelenteni és azt a Bvtv. 436. § (11) bekezdésében előírt határidőn belül meg is tette. Az elsőfokú bíróság az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt 388 napra ítelt meg az indítványozó számára kártalanítást. A másodfokon eljáró Székesfehérvári Törvényszék az elsőfokú végzést megváltoztatta és 111 nap tekintetében tartotta megalapozottnak a kártalanítási igényt. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a másodfokú bíróság a kifogásolt döntésében egyértelműen a Bvtv. 10/A. § (4) bekezdésének utolsó mondatában található értelmező rendelkezést alkalmazva döntött az ismertetett módon, amelynek következtében felröpt az indítványozónak azt, hogy elmulasztotta a kártalanítási igény benyújtására nyitva álló határidőt, hiszen a fogvatartása során egyszer harminc napot meghaladóan megszakadtak az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények, így tehát a megszakadás előtti időszak vonatkozásában – az irányadó hat hónapos határidőre figyelemmel – 2016. április 25-ig lett volna lehetősége a kártalanítási igény bejelentésére.
- [37] 4.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Bvtv. 10/A. § (4) bekezdés utolsó mondata nyilvánvalóan az új kártalanítási jogintézmény hatálybalépését – azaz 2017. január 1. napját – követően előforduló megszakadási körülmények tekintetében alkalmazandó. Ez a jogszabály szövegéből is egyértelműen következik, hiszen az értelmező rendelkezés alkalmazási körét egyértelműen a 10/A. § (4) bekezdés – a rendelkezés szóhasználata szerint: „[e] bekezdés” – vonatkozásában állapítja meg.
- [38] A Bvtv. indítványozóra irányadó átmeneti szabályai, így a 436. § (10) és (11) bekezdései azonban nem tartalmazzák a fenti, megszakadásra vonatkozó előírást, sőt, kifejezetten rögzítik, hogy a jogvesztő határidő 2017. január 1. napjától indul {vesd össze: 3295/2018. (X. 1.) AB határozat, Indokolás [28]}.
- [39] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a másodfokú bíróság – az átmeneti rendelkezéseket figyelmen kívül hagyva – a Bvtv. 10. § (4) bekezdésének alkalmazásával olyan körülményt

értékelt az indítványozó terhére, amelynek 2017. január 1. napját megelőzően nem tehetett eleget. Magától értetődő ugyanis, hogy a fentiekben említett időszakban még nem is létező jogintézmény vonatkozásában előírt kötelezettség (igényérvényesítési határidő) betartása fogalmilag kizárt a jogintézmény hatálybalépését megelőzően. A másodfokú bíróság említett jogértelmezése tehát a vizsgált időszakban még nem létező jogszabályi kötelezettség megkövetelésével, azaz az elbírált időszakban még nem hatályos jogszabály alkalmazásával döntött az indítványozó számára hátrányosan a kártalanítási igényről és ezzel megsértette a az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében garantált visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát.

[40] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Székesfehérvári Törvényszék 1.Bpkf.226/2017/2. számú, az alkotmányjogi panaszban megsemmisíteni kért végzésében az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét eredményező jogértelmezést fejtett ki, ezért az említett végzést megsemmisítette.

Budapest, 2019. június 25.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1833/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3155/2019. (VII. 3.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Nyíregyházi Törvényszék 1.Pf.21.370/2018/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó személyesen eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó, egyúttal az alapper felperese, és fia, aki az alapperben korábban II. rendű felperesként vett részt, ingatlan adásvételi előszerződést kötöttek egy befektetési kft.-vel (a továbbiakban: Kft.). Ennek eredményeképpen az adásvételi szerződést az indítványozó és fia mint állagvevők, valamint a Kft. jogutódja (a továbbiakban: jogutód Kft.) mint eladó kötötték meg. A birtokbavételi nyilatkozatban a vevők esztétikai kifogásokat támasztottak az ingatlan állapotát illetően. A Kft. felszólítást intézett az indítványozó részére azzal, hogy a vételárból 3 500 985 Ft nem került kiegyenlítésre. Az indítványozó 2005. június 7-én egy „meghatalmazás” elnevezésű okiratban ügyvédet, az alapper alperesét (a továbbiakban: alperes) hatalmazta meg abból a célból, hogy a hibás teljesítés iránti eljárásban képviselje őt. A Kft. később 1 803 372 Ft-ra mérsékelte a vételárhátralék összegét. A jogutód Kft. ennek kiegyenlítését fizetési meghagyásban követelte az indítványozótól, a nem peres eljárás pedig az ellentmondás folytán perré alakult (a továbbiakban: előzményper). Az indítványozó és fia az alperest hatalmazták meg perbeli képviselőjük ellátására. A Debreceni Városi Bíróság kötelezte az indítványozót és fiát 1 293 996 Ft, valamint járuléki megfizetésére; a másodfokon eljáró Hajdú-Bihar Megyei Bíróság ezt az ítéletet annyiban változtatta meg, hogy késedelmi kamat megfizetéséről is rendelkezett. E jogerős ítéletet a Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság hatályában fenntartotta.
- [3] A peresztes indítványozó és fia a per több résztvevőjével szemben kártérítési pereket kezdeményeztek. Közöttük volt az alperes, akitől először felszólítás formájában követeltek 2 220 836 Ft kártérítési összeget arra hivatkozással, hogy az ő ügyvédi munkája miatt veszítették el a pert. Az alperes a felszólító levelet átvette, egyebekben azonban nem reagált rá. Az indítványozó és fia ezt követően terjesztették elő keresetüket. A jogvitát a Nyíregyházi Járásbíróság bírálta el, amely elutasította a keresetet. A per egyik fő kérdése az volt, hogy a felperesek által az alperes részére adott meghatalmazás párosult-e megbízással, ugyanis erre vonatkozóan csak egy „meghatalmazás” elnevezésű okirat állt rendelkezésre, a megbízással és a meghatalmazással pedig két különböző tartalmú jogviszony. A Nyíregyházi Járásbíróság úgy ítélte meg, hogy a meghatalmazás magában foglalta a megbízással is, és a körülményekből kitűnően a meghatalmazók szándéka nemcsak a jognyilatkozatok megtételére, hanem az ügy ellátására is kiterjedt. Ezután a bíróság megállapította, hogy a rendelkezésekre álló bizonyítékok, mindenekelőtt a korábbi tárgyalások jegyzőkönyvei alapján nem állapítható meg, hogy az indítványozó és fia peresztesége az alperes mulasztása miatt következett volna be, az alperes ugyanis rendszeresen részt vett a tárgyalásokon, észrevételeket tett, kérdéseket tett fel, továbbá már az előzményper megelőzően is az alperes eljárásának eredményeképpen csökkentette a vételárhátralék összegét a Kft. Emellett arra sem utalnak a bizonyítékok, hogy az indítványozó vagy a fia korábban kifogásolták volna az alperes eljárását. A megbízással nem eredménykötelem, ezért önmagában az eredmény létrejöttének – a konkrét esetben a pernyertességnek – az elmaradása nem alapozza meg az indítványozó követelését.
- [4] Az indítványozó fellebbezett az elsőfokú ítélettel szemben, arra hivatkozással, hogy a járásbíróság jogszabálysértően járt el akkor, amikor rá telepítette annak bizonyításának terhét, hogy nem jött létre a megbízási jogviszony, illetve az alperes nem megfelelően látta el a perbeli képviselőt, és ezzel okozati összefüggésben érte őt kár. A járásbíróság emellett nem tett eleget a bizonyítási kötelezettségének azzal, hogy nem indokolta meg az indítványozó bizonyítási indítványának elutasítását. A Nyíregyházi Törvényszék helyben hagyta az elsőfokú ítéletet. Döntését azzal indokolta, hogy nem történt olyan lényeges eljárási szabálysértés, amely az ügy érdemi

elbírálására kihatással volt, és amely miatt szükséges lenne a tárgyalás megismétlése, illetőleg kiegészítése. A törvényszék szerint az elsőfokú bíróság jogszerűen utasította el indítványozó szakértő kirendelése iránti bizonyítási indítványát, mert az az ügy megítélése szempontjából nem releváns kérdésre vonatkozott. Egyebekben az elsőfokú ítéletet annak helyes indokaira tekintettel, az ügyben irányadó, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 254. § (3) bekezdése alapján hagyta helyben.

- [5] 2. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal támadta a Nyíregyházi Törvényszék jogerős ítéletét a Nyíregyházi Járásbíróság ítéletére kiterjedően, és az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés egyes részjogositványai alapján kérte azok megsemmisítését. Álláspontja szerint sérült a bírósághoz forduláshoz való joga, mert valójában csak „szenvédője” volt a pereknek. A bíróságok megsértették a bizonyítással kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségüket, mert az indítványozóra rótták annak terhét, hogy a megbízási szerződés tartalmát bizonyítsa, és ezt a tájékoztatást annak ellenére nem változtatták meg, hogy az alperes is elismerte: megbízási szerződést nem kötött az őt meghatalmazó indítványozóval. Az indítványozó a fegyverek egyenlőségének elvére hivatkozással kifogásolta, hogy az alperes képviselője a tárgyaláson adta át az alperes egyes nyilatkozatait, a Nyíregyházi Törvényszék pedig a másodfokú ítéletben nem korrigálta ezt, csak megállapította, hogy a Nyíregyházi Járásbíróság megfelelő határidőt biztosított arra, hogy az indítványozó a tárgyaláson megkapott nyilatkozatokra reagáljon. A Nyíregyházi Járásbíróság túlterjeszkedett a kereseti kérelmen, és megsértette a kérelemhez kötöttség elvét, mert jóllehet az alperes a beadványaiban nem sorolta fel tételesen, hány tárgyaláson jelent meg és milyen beadványokat nyújtott be, a bíróság az elsőfokú ítélet indokolásában tételesen kitért ezekre, továbbá bemutatta az alperesnek a peres eljáráson kívül végzett tevékenységét is. Azt ugyanakkor nem mutatta be, hogy az alperes milyen eredményt ért el mindezekkel. A Nyíregyházi Járásbíróság megsértette a szabad bizonyítás elvét, mert elutasította az indítványozó írásszakértő kirendelésére tett indítványát, amivel el lehetett volna dönteni, hogy az indítványozó hol kereste fel az alperest, továbbá bizonyítást nyerhetett volna az, hogy a meghatalmazást nem az alperes írta alá az ügyvédi iroda részére. A Nyíregyházi Járásbíróság az indítványozó egyéb bizonyítékait is figyelmen kívül hagyta, és ezt a Nyíregyházi Törvényszék sem korrigálta. A bíróságok megsértették továbbá a bírói függetlenség és pártatlanság követelményét is, mert az alapul vett jogszabályokat önkényesen értelmezték. A megbízási szerződés tartalmának bizonyítása a megbízottat terheli, márpedig a jelen ügyben az alperes mint megbízott ezt nem tette meg, a bíróság mégis bizonyítottnak tekintette a megbízási tartalmát. Az indítványozó mindezek mellett sérelmezte azt is, hogy a bíróság nem engedélyezett számára költségmentességet, jóllehet vagyona csak kölcsönből van. Az indítványozó érvelése alátámasztásául hivatkozott az Alkotmánybíróság számos, a tisztességes bírósági eljárással összefüggő határozatára.
- [6] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy az indítvány megfelel-e a törvényben foglalt befogadási feltételeknek, és így alkalmas-e az érdemi elbírálásra. E vizsgálat során az alábbi következtetésekre jutott.
- [7] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. Ez a feltétel a jelen ügyben benyújtott panasz vonatkozásában nem teljesült. Az indítvány végső soron nem irányul egyéb, mint a rendes bíróságok ténymegállapításának és jogértelmezésének a megváltoztatására. Az Alkotmánybíróság azonban ettől mindig következetesen tartózkodott. A tényállás megállapítása és a jogszabályok értelmezése ugyanis a bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, melyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ellenkező esetben egyfajta „szuperbíróságként”, a meglévők mellett újabb hagyományos jogorvoslati fórumként járna el {ennek az elvnek a korai rögzítéséhez lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság feladata nem a tény-, illetőleg jogkérdések felülvizsgálata, hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot számon kérje a bíróságoktól. Az eljáró bíróságok reagáltak az indítványozó által előadott jogi érvekre és értelmezték a hivatkozott jogforrásokat. A Nyíregyházi Járásbíróság bemutatta, milyen bizonyítékok és indokok alapján látta úgy, hogy a meghatalmazáshoz megbízási is kapcsolódott – amelynek érvényességéhez nem szükséges az írásbeliség –, és megindokolta azt is, miért nem látta indokoltnak, hogy helyt adjon az indítványozó bizonyítási indítványainak. Az, hogy a bíróság – a régi Pp. 206. § (1) bekezdésére figyelemmel – az előzményper tárgyalási jegyzőkönyveire támaszkodva válaszolta meg az alapperes központi kérdését, vagyis azt, elkövetett-e az alperes olyan jogellenes magatartást (mulasztást), amely az indítványozó kárát eredményezte, nem vet fel a panasz befogadását indokoló alkotmányossági aggályt. A Nyíregyházi Törvényszék pedig az elsőfokú ítéletet annak

indokaival egyetértve, a törvénynek megfelelően, a régi Pp. 254. § (3) bekezdése alapján hagyta helyben. Az indítvány nem mutat rá olyan alkotmányjogilag értékelhető körülményre, ami a hivatkozott alapvető jog sérelmét valószínűsítene. Annak ténye, hogy az indítványozóra nézve kedvezőtlen eredmény született, önmagában nem vet fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet.

- [8] 4. Tekintettel arra, hogy az indítvány nem vetett fel alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdést, illetve nem mutatott rá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre, Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.
- [9] 5. Az indítványozó kérte, hogy az Alkotmánybíróság a jogerős ítélet végrehajtását az alkotmányjogi panasz eljárásának befejezéséig függessze fel. Az Alkotmánybíróság kivételesen, az Abtv. 61. § (1) bekezdésében foglalt körülmények fennállása esetén hívhatja fel a bíróságot a kifogásolt döntés végrehajtásának felfüggesztésére, jelen ügyben azonban a visszautasításra tekintettel erről nem kellett rendelkeznie.

Budapest, 2019. június 25.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/457/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3156/2019. (VII. 3.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.20.667/2018/5. számú ítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék Fővárosi Ítéltábla ítéletével helybenhagyott 4.P.20.456/2018/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Utólag kiegészített alkotmányjogi panaszában a Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.20.667/2018/5. számú ítéletét, valamint a Fővárosi Törvényszék Fővárosi Ítéltábla ítéletével helybenhagyott 4.P.20.456/2018/5. számú ítéletét támadta, s kérte annak megsemmisítését. Álláspontja szerint az ítéletek ellentétesek az Alaptörvény VI. cikkével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozó (felperes) – az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint – a hitelező által felmondott kölcsönszerződése kapcsán többszöri alkalommal fordult adatkérés, tájékoztatáskérés címen a követeléskezelő alpereshez. Miután az indítványozó ismételt előterjesztett adatkérése, illetve arra adott alperesi válasz ellenére is hiányosnak vélte az alperesi tájékoztatást, kereseti kérelmet terjesztett elő az alperessel szemben. Azzal érvelt, hogy az adatkérésében megjelölt adatok az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 3. § 2. pontja alapján személyes adatok. Álláspontja szerint az alperes a törvényi kötelezettségeit nem teljesítette, a teljes átláthatóságát biztosító személyes adatokat többszöri kérésre sem biztosította. Hiányolta, hogy a tranzakciós tételeket, különösen a pénzbeli teljesítésének jóváírásait az alperesi bankszámlán, illetve a felperes követelésének analitikáját, valamint kapcsolódó számviteli nyilvántartások tételeit nem küldték meg számára. Kifogásolta azt is, hogy a megküldött adatok alapján nem ellenőrizhető, hogy helyesek-e a kezelt személyes adatok, illetve nem ellenőrizhető magának az adatkezelésnek a jogszerűsége.
- [3] Az indítványozó keresetét az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék 4.P.20.456/2018/5. számú ítéletével elutasította. A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.20.667/2018/5. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét annak indokaival helybenhagyta. Az elsőfokú bíróság vizsgálta, hogy a felperesi adatkérés milyen adatok közlésére irányult, illetve az alperes milyen adatokat közölt a felperessel. A bíróság megítélése szerint „a felperes kereset benyújtását megelőzően alperesnek megküldött adatigénylést tartalmazó kérelmek, illetőleg a perben felperes által megjelölt tartalom egymással, illetőleg az alperesi adatközléssel megfeleltethető nem volt, mivel per megindulását megelőző három adatigénylés pontos tartalma a perben előadottakhoz képest meghatározva nem volt.” Az elsőfokú bíróság szerint „az alperes helyesen hivatkozott arra, hogy a perre okot nem adott”, ugyanis a pert megelőzően küldött tájékoztató leveleiben eleget tett „az általánosságban, nem határozott módon megfogalmazott felperesi adatigénylésnek”. A bíróság rámutatott továbbá arra, hogy az adott eljárásban nem lehetséges annak vizsgálata, hogy az alperesi adatközlésben megjelölt elszámolási adatok helyesek-e, mert a konkrét perben csak a felperes adatigénylésére adott alperesi tájékoztatás jogszabályoknak való megfeleléséről lehetett dönten. A bíróság egyebekben utalt arra, hogy az indítványozó adatkérése nem kizárólag az alperes által kezelt személyes adatai közlésére, hanem „az adatkezeléstől függetlenül az alperes birtokában lévő ismeret” megismerésére irányult.
- [4] Az indítványozó a másodfokú ítéletet, illetve a másodfokú ítélettel helybenhagyott elsőfokú ítéletet az Alaptörvény VI. cikkébe, illetve XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseibe ütközőnek tartotta. Alkotmányjogi panaszának érdemi része alapján az indítványozó szerint a bírói döntések azért sértik az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseit, mert „korlátozzák a személyes adatokhoz való hozzáférés jogát azáltal, hogy nem kötelezik az adatkezelőt a kérelemnek megfelelő teljesítésre, a hozzáférés korlátozása ellehetetleníti az adatkezelés ellenőrzését, valamint az adathelyesbítéshez való jog kiaknázhatóságát is”. Az indítványozó szerint továbbá a „nem tisztességes

eljárás abban nyilvánul meg, hogy a bíróság nem kötelezte alperest a kérelem teljes körű teljesítésére, így felperes személyes adatokhoz való hozzáférést korlátozta”.

- [5] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. §-ok szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok szerinti feltételeket.
- [6] Az Abtv. 27. §-a értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát a Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.20.667/2018/5. számú ítélete (valamint a Fővárosi Törvényszék Fővárosi Ítéltábla ítéletével helybenhagyott 4.P.20.456/2018/5. számú ítélete) ellen nyújtotta be, amivel szemben nem volt további rendes jogorvoslatnak helye.
- [7] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani. A támadott jogerős ítéletet az indítványozó jogi képviselője 2018. szeptember 19-én elektronikus úton vette át. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszát 2018. november 12-én nyújtotta be az alapügyben első fokon eljáró Fővárosi Törvényszékre, ezért a panasz határidőben benyújtottnak tekinthető.
- [8] Az Alkotmánybíróság vizsgálata eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy a határidőben érkezett alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem fogadható be.
- [9] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d*) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján az Alkotmánybíróság felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz esetén is kizárólag az Alaptörvényben elismert jogokat oltalmazza [lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]]. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3065/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5]; 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]; 3294/2014. (XI. 11.) AB végzés Indokolás [24]]. A bírói döntések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető tehát a további jogorvoslattal nem támadható bírói döntések általános felülvizsgálata eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt és az abban biztosított jogokat védi [3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]]. „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés; Indokolás [15]].
- [10] A jelen ügyben az indítványozó megjelölte bár az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [VI. cikk, illetve XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései], valamint a támadott bírói döntéseket, amelyeknek megsemmisítését kérte. Alkotmányjogi panaszában az indítványozó mindazonáltal hiánypótlásra való felhívása ellenére is lényegében azt kifogásolta, hogy az eljáró bíróságok nem kötelezték az alperesi adatkezelőt az adatkérésének megfelelő teljesítésre. Az indítványozó így valójában a bírói döntések felülbírálatát kezdeményezte.
- [11] Az Alkotmánybíróság a 3099/2018. (III. 26.) AB végzésében kiemelte: az alkotmánybírósági gyakorlat következetes abban, hogy az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [hasonlóan: 3143/2014. (V. 9.) AB végzés; Indokolás [19]].

- [12] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felelt meg az Abtv. 29. §-ában foglalt követelményeknek, ezért érdemben nem volt vizsgálható. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. június 25.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1737/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3157/2019. (VII. 3.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.III.20.370/2018/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybírósról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.20.370/2018/6. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét, és az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján semmisítse meg azt.
- [2] 2.1. Az indítványozó előadta, hogy 2013 júliusában egy felsőoktatási intézmény elutasította két egymásra épülő angol nyelvi programról. Az elutasításokkal szemben felülbírálatot terjesztett elő, amelyeket az egyetem a kötelező személyes meghallgatás nélkül utasított el. Ezt követően az indítványozó kártérítési keresetet terjesztett elő a Pesti Központi Kerületi Bíróságon (a továbbiakban: PKKB). A PKKB két alkalommal is hiánypótlásra hívta fel az indítványozót, majd ezek teljesítését követő közel három hónap után állapította meg hatásköre hiányát és tette át az ügyet a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságra (a továbbiakban: FKMB). A PKKB ugyanis tartalmilag úgy ítélte meg, hogy a felperes valójában nem természetbeni kártérítést, hanem a döntés megváltoztatását kéri. A döntéssel szemben az indítványozó fellebbezéssel élt, azt azonban a Fővárosi Törvényszék elutasította.
- [3] Az FKMB – közel hat hónap elteltével – az indítványozó javára döntött, azonban az alperes felsőoktatási intézmény – az indítványozó szerint – nem az ítéletnek megfelelően hajtotta végre az abban foglaltakat. Időközben az alperes felülvizsgálati kérelme folytán az ügyben a Kúria ítéletet hozott, amelynek értelmében az alperes által meghirdetett nyelvi képzések nem tartoznak a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény tárgyi hatálya alá. Ebből következően a Kúria az FKMB ítéletét hatályon kívül helyezte.
- [4] 2.2. Arra tekintettel, hogy három bíróság sem ismerte fel a hatásköre hiányát, továbbá amiatt, hogy a bíróságok az eljárások során nem tettek meg mindent az eljárás észszerű befejezésének érdekében, az indítványozó 2016. június 6-án pert indított a bíróságokkal szemben.
- [5] Az első fokon eljáró Székesfehérvári Törvényszék a 26.P.196/2017/7. számon meghozott ítéletében a kereset elutasította. A bíróság megállapította, hogy a kisebb súlyú jogszabálysértések, mulasztások (mint hogy kétszer hívta fel a PKKB hiánypótlásra az indítványozót, vagy, hogy három hónapon belül született döntés az áttételről) nem eredményezik a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 2. § (1) bekezdésében rögzített alapelveinek a sérelmét. Ilyen esetben nem vagyoni kártérítés vagy sérelemdíj nem terjeszthető elő. A törvényszék úgy ítélte meg, hogy az FKMB túlnyomórészt betartotta a soronkívüliségre vonatkozó határidőket. Az ügy specialitására tekintettel úgy ítélte meg, hogy nem tekinthető kirívóan súlyos jogszabálysértésnek, hogy a bíróságok nem ismerték fel hatáskörük hiányát.
- [6] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Győri Ítéltábla a Pf.III.20.200/2017/6/I. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Álláspontja szerint a törvényszék helyes tényállást állapított meg, a kereset elutasításával érdemben egyetértett, az indokolást ugyanakkor kiegészítette. Rögzítette, hogy a régi Pp. 2. § (3) bekezdésében rögzített, eljárás elhúzóására irányadó szabály a 2014. március 15. előtt induló eljárásokban „méltányos elégtételre biztosító kártérítést”, ezt követően „sérelemdíjat” biztosított azok számára, akik eljárása elhúzózott. Ezeknek – szemben a törvényszék ítéletében foglaltakkal – nem feltétele a felróhatóság, tehát nem csak kirívóan súlyos jogalkalmazási hiba vagy mulasztás alapozhatja meg az igényérvényesítést. Az ítéltábla szerint mintegy négy és félhavi késedelem állapítható meg az eljáró bíróságok terhére. Ugyanakkor a régi Pp.

2. § (3) bekezdése csak akkor alkalmazható, ha az érintett valamilyen hátrány bekövetkeztét is bizonyította. Ennek azonban az indítványozó nem tett eleget.
- [7] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmét a Kúria a támadott ítéletben nem tartotta alaposnak. A Kúria egyetértett az ítéletábra álláspontjával, miszerint a régi Pp. 2. § (3) bekezdésének alkalmazásához vagyoni hátrány igazolása szükséges. Hivatkozott a Kúria arra is, hogy az alapperben a Kúria az indítványozó által állított sérelmet orvosolta, mert a jogerős és felekre nézve kötelező ítéletet hatályon kívül helyezte.
- [8] 3. Az ítélettel szemben az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapítva terjesztett elő alkotmányjogi panaszt, kérve a Pfv.III.20.370/2018/6. számú ítélet, valamint ezzel összefüggésben a Székesfehérvári Törvényszék 26.P.196/2017/7. számú és a Győri Ítéletábra Pf.III.20.200/2017/6/I. számú ítéleteinek megsemmisítését.
- [9] Az indítványozó szerint a támadott döntések ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [10] 3.1. Alkotmányjogi érvelése szerint ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, hogy „csak akkor sérül felperes perének észszerű időn belül történő befejezéséhez való joga, ha az eljárás kirívóan hosszú ideig tart”. Álláspontja szerint az eljárás észszerű időn belüli befejezéséhez való jogát sértette az, hogy „a soron kívüli eljárásban öt hónapnyi inaktív időszak” volt. Mindez az elhúzóadás pedig arra vezethető vissza, hogy a bíróságok nem intézkedtek hatékonyan.
- [11] 3.2. Az indítványozó másik hivatkozása szerint az is sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot, hogy a bíróságok a „jogszabályokból nem kiolvasható, le nem vezethető olyan plusz igényt támasztottak [nevezetesen a vagyoni hátrány bizonyítását], mellyel kapcsolatban kioktatást nem adtak”. Így az indítványozónak nem volt lehetősége a jóhiszemű és célszerű pervitelre.
- [12] 3.3. Harmadrészt az indítványozó vitatta a régi Pp. 2. § (3) bekezdésének Kúria általi értelmezését, azaz hogy annak alkalmazásához az alapjog megsértése önmagában nem elég, hanem hátrány bekövetkezése is szükséges. Ezzel összefüggésben azt is sérelmezte, hogy alapjogsérelem esetén nem vagyoni kártérítés jár, nem pedig méltányos elégtételt biztosító kártérítés.
- [13] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [14] 4.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Abtv. 30. § (2) szerint a döntés közlésének elmaradása esetén az alkotmányjogi panasz benyújtására nyitva álló határidő a tudomásszerzéstől, vagy az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének bekövetkezésétől számított hatvan nap. Az indítványozó a Kúria döntését 2018. november 8-án vette kézhez, a Székesfehérvári Törvényszék tájékoztatása szerint az indítványozó az alkotmányjogi panaszt 2019. január 7-én adta postára. Megállapítható, hogy az indítvány határidőben érkezett.
- [15] Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszát.
- [16] 4.2. Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése Alaptörvényben biztosított jognak minősül, ekként azokra (az egyéb feltételek teljesítése esetén) alapítható alkotmányjogi panasz.
- [17] 4.3. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése kimondja, hogy az Alkotmánybírósághoz benyújtott indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az 52. § (1b) bekezdése pedig felsorolja a határozottság követelményeit az alkotmányjogi panasz esetén. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja értelmében a kérelemnek tartalmaznia kell indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.

- [18] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének „ésszerű idő” fordulataival összefüggésben az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata az, hogy „az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre arra, hogy egy adott bírósági eljárás jelentős elhúzóadásából eredő következményeket enyhítse vagy orvosolja. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti panasz esetén csupán az indítványban támadott bírósági ítélet megsemmisítése felől rendelkezhet (amennyiben az Alkotmánybíróság a [...] támadott ítéleteket megsemmisítené, a bírósági eljárás újra kezdetét venné, tehát a per csak tovább húzódná)” {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [8]; vö.: 3174/2013. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [18], [20]; 3115/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [28]–[30]; 3196/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [38]; 3236/2013. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [42]–[44]; lásd koncepcionális jelleggel: 3024/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [14]–[21]; 2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [51]–[54]; lásd még: 3078/2016. (IV. 18.) AB végzés, Indokolás [21]; 3113/2016. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [16]–[20]; 3249/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [19]; 3004/2017. (II. 1.) AB végzés, Indokolás [21]; 3094/2017. (IV. 28.) AB végzés, Indokolás [14]; 3091/2017. (IV. 28.) AB végzés, Indokolás [42]; 3158/2017. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [21]; 3194/2017. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [24]–[27]; 3209/2017. (IX. 13.) AB határozat, Indokolás [35]; 3301/2017. (XI. 20.) AB végzés, Indokolás [13]; 3294/2017. (XI. 20.) AB végzés, Indokolás [18]; 3073/2018. (II. 26.) AB végzés, Indokolás [27]; 3249/2018. (VII. 11.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [19] Jelen ügyben az indítványozó nem a közte és a felsőoktatási intézmény között folyt alapper vizsgálatát kérte (amely per a bíróságok szerint is elhúzódott), hanem az indítványozó és a Fővárosi Törvényszék közötti perben hozott ítéletek vizsgálatát. Az indítványozó nem hivatkozott arra, hogy ez utóbbi per is elhúzódott volna. Az indítvány tartalma szerint a támadott döntés nem az eljárás elhúzóadása miatt sértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, hanem mert – az indítványozó szerint – tévesen vont le az ésszerű idő sérelmének jogkövetkezményét.
- [20] Ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság álláspontja a következő. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése értelmében „mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.” Ennek az alapjognak intézményi oldala az is, hogy a jogalkotónak garanciális szabályokat kell hoznia az eljárások elhúzóadása ellen, továbbá az is, hogy ha az eljárás mégis elhúzódik, miképp kompenzálja az érintett. Ennek formáját a törvényhozó szabadon állapíthatja meg. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből nem következik, hogy az eljárás elhúzóadását sérelemdíjként, nem vagyoni kártérítésként vagy más formában kell-e ellentételezni. Nem lehet következtetést levonni arra vonatkozóan sem, hogy mindezek megállapításához mit szükséges bizonyítani. Ilyen indokolást az indítvány sem tartalmazott, az indítvány a régi Pp. 2. § (3) bekezdéséből levezetve tartalmazott érveket, amelyek tekintetében – nevesített alapjog hiányában – az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre a bíróságok értelmezését felülbírálni. Az indítvány jelen végzés indokolásának 3.1. és 3.3. pontjában (Indokolás [10],[12]) ismertetett elemei tehát nem alkalmasak érdemi elbírálásra, ezek vonatkozásában az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában rögzített követelménynek.
- [21] 4.4. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütközőnek tartotta, hogy a bíróságok nem tájékoztatták arról, hogy vagyoni hátrányt kell bizonyítani a régi Pp. 2. § (3) bekezdésének alkalmazásához. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság a következőre mutat rá.
- [22] Az Abtv. 29. §-a értelmében az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [23] Az első fokon eljáró törvényszék az indítványozó keresetét azért utasította el, mert úgy ítélte meg, hogy kártérítésre, sérelemdíjra csak kirívóan súlyos jogalkalmazási hiba vagy mulasztás esetén van lehetőség (indokolás 10. oldal). A másodfokon eljáró ítéltábla pedig rámutatott, hogy „az eljárás teljes hosszához viszonyítottan [az elhúzóadás] nem jelent olyan késedelmet, ami az igazságszolgáltatás hatékonyságát, illetve hitelességét veszélyeztetné, amely a per ésszerű időn belül történő befejezéséhez, illetve a perek tisztességes lefolytatásához fűződő alapjog sérelmének megállapítását megalapozhatná” (indokolás 7. oldal). A Kúria felülvizsgálat során hozott ítélete az alsóbb szintű bíróságok döntését e vonatkozásban nem érintette.
- [24] Az állapítható meg tehát, hogy sem az első, sem a másodfokon eljáró bíróság nem látta úgy, hogy az alapügyben bekövetkezett bírói jogsértések, mulasztások kártérítésre vagy sérelemdíjra adnának alapot. Erre tekintettel nincs jelentősége annak, hogy az indítványozó bizonyított-e kárt; a jogalap hiányában az összecszerúség

vizsgálata szükségtelen. Érdemben tehát nem befolyásolta a bíróságok döntéseit, hogy felhívták-e az indítványozót vagyoni hátrány bizonyítására. Nem állapítható meg az sem, hogy az indítvány alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, így nem teljesül az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának Abtv. 29. §-ában rögzített feltétele.

- [25] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 29., valamint 52. § (1b) bekezdés e) pontjában rögzített követelménynek, ezért az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2019. június 25.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/125/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3158/2019. (VII. 3.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a Kiskunhalasi Járásbíróság 9.B.474/2013/153. számú ítélete, a Gyulai Törvényszék 9.Bf.389/2016/52. számú ítélete és a Kúria Bfv.III.321/2017/25. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 24/A. § (1) bekezdése és 361. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz tárgyában az eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó Becze Viktor az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] A Kiskunhalasi Járásbíróság 9.B.474/2013/153. számú – a Gyulai Törvényszék 9.Bf.389/2016/52. számú ítéletével részben megváltoztatott – jogerős ítéletében bűnösnek mondta ki az indítványozót folytatólagosan elkövetett zsarolás bűntettében és vele szemben – egyebek mellett – egy év hat hónap tartamú, négy évi próbaidőre felfüggesztett börtönbüntetést szabott ki.
- [3] Az indítványozó felülvizsgálati indítványa alapján eljáró Kúria a Bfv.III.321/2017/25. számú végzésében hatályában fenntartotta az említett ítéleteket.
- [4] 2. Az indítványozó ezt követően nyújtott be alkotmányjogi panaszt az ismertetett bírósági határozatokkal szemben, amelyet a főtítkár hiánypótlási felhívására kiegészített.
- [5] 2.1. Az Abtv. 27. §-a szerinti panasza értelmében a támadott bírósági döntések az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, a XXVIII. cikk (3) bekezdésében garantált védelemhez való jogát, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogát sértették meg.
- [6] A tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét az indítványozó abban látta, hogy a bíróságok törvényes vád hiányában jártak el vele szemben, mert a vádirat nem tartalmazta azokat a tényeket, amelyek megvalósulása megalapozta volna a zsarolás bűntette törvényi tényállásának megállapíthatóságát vele szemben (így például a kilátásba helyezett, súlyos hátrány konkrét leírása hiányzott a vádiratból).
- [7] A tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának és a védelemhez való jogának együttes sérelme – az indítványozó szerint – abban nyilvánult meg, hogy a részére kirendelt védők nem voltak függetlenek a bíróságtól és az ügyészségtől. A bíróságok – kérelmére – annak ellenére nem zárták ki őket a büntetőeljárásból, hogy semmit nem tettek a védelme érdekében.
- [8] Az indítványozó szerint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát és a jogorvoslathoz való jogát is megsértették, mert a jogorvoslati eljárás során a kizárási kérelmeit formálisan bírálták csak el, így a bírói jogvédelem mértéke is csekélyebb volt az elvárttól. A Kúria a felülvizsgálati eljárás során is csak annyiban vizsgálta az indítványozó által bejelentett felülvizsgálati okot, hogy az alapeljárásban eljáró bírákat a kizárási tárgyában folytatott eljárásban kizárták-e, vagy sem, illetve azt is kifogásolta, hogy a Kúria a bizonyítási indítványok elutasításának hiányára történő hivatkozást nem tekintette felülvizsgálati oknak.
- [9] 2.2. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszban az indítványozó a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) 24/A. § (1) bekezdése és 361. § (1) bekezdése rendelkezéseit támadta. Indokolása szerint a régi Be. 24/A. § (1) bekezdése az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (3) bekezdését és a XXVIII. cikk (7) bekezdését sérti, ugyanis arra kötelezi az ügyben ténylegesen eljáró bíróságot, hogy

egy magasabb szintű bírói fórumhoz terjessze fel a kizárási kérelmet, ha azt az egész bírósággal szemben jelentették be.

- [10] Az indítványozó ezenkívül azt sérelmezte, hogy a régi Be. 361. § (1) bekezdése a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot sérti, mivel a másodfokú bíróság tanácsának – tanácselnökön kívüli – tagjai nem tudnak függetlenül eljárni az ügyben. A nyilvános ülés tanácselnök általi kitűzésével ugyanis a tanácselnök egyértelműen kinyilvánítja álláspontját az ügyben, hiszen az eljárási forma meghatározása eleve behatárolja a másodfokú bíróság eljárásának kereteit. Így tehát az ítélkező bírók semlegessége nem érvényesül, tulajdonképpen a tanácselnök álláspontját kénytelenek képviselni.
- [11] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [12] 3.1. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz 27. §-a szerinti részével kapcsolatban az alábbiakat rögzíti.
- [13] 3.1.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételei közül megfelel az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt azon követelménynek, hogy azt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított 60 napon belül kell benyújtani.
- [14] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)-f) pontjaiban támasztott feltételeknek az alábbiak szerint felel meg. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét és az Alaptörvény megsértett rendelkezését. Ezenkívül megjelöli a sérelmezett bírói döntéseket és kifejezetten kéri azok megsemmisítését, valamint indokolást is tartalmaz.
- [15] 3.1.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29–31. §-aiban foglalt tartalmi feltételeket az alkotmányjogi panasz kimeríti-e.
- [16] 3.1.3. Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügy terheltje. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott határozattal szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.
- [17] 3.1.4. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeiként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [18] Az Alkotmánybíróság először azt vizsgálta, hogy az indítványozó panasza megjelölte-e olyan alaptörvény-ellenességet, amely a bírói döntést érdemben befolyásolta. Az indítványozó a panaszban az eljárási bíróságok – a kirendelt védő kizárásával, a bíróság tagjainak kizárásával, a törvényes váddal és az indokolási kötelezettséggel kapcsolatos – jogértelmezését véli Alaptörvénybe ütközőnek.
- [19] Az Alkotmánybíróság mindaddig tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési és szakjogi kérdésekben állást foglaljon {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33] és [38]}, amíg a jogalkalmazói jogértelmezés közvetlenül nem befolyásolja valamely alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [51]}. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben megállapította, hogy a Fővárosi Ítéltábla és a Kúria jogszabály-értelmezése nem ébreszt alaptörvény-ellenességi kételyt a kifogásolt bírói döntésekkel szemben {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Az Alkotmánybíróság ezen felül azt is megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasza részben arra irányul, hogy az Alkotmánybíróság a büntetőeljárás során lefolytatott bizonyítás törvényességét, a beszerzett bizonyítékok bizonyító erejét, illetve az azokból levont következtetéseket a bíróságtól eltérő módon értékelje. Az Alkotmánybíróságnak ugyanakkor az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírósági eljárást befejező döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre. A bírói döntések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető tehát a további jogorvoslattal nem támadható bírói döntések általános felülvizsgálata eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt és az abban biztosított jogokat védi {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Ebből következően az Alkotmánybíróság a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének felülbírálatára sem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.

- [20] Az Alkotmánybíróság a panasz befogadhatósági vizsgálata alapján arra a további következtetésre jutott, hogy az indítványozó a panaszban nem vet fel semmilyen alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [21] A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó panaszja a Kiskunhalasi Járásbíróság 9.B.474/2013/153. számú ítéletében, a Gyulai Törvényszék 9.Bf.389/2016/52. számú ítéletében és a Kúria Bfv.III.321/2017/25. számú végzésében foglaltakkal kapcsolatosan sem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, így nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [22] 3.2. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti részével kapcsolatban az alábbiakat állapította meg.
- [23] Az indítvány benyújtását követően, 2018. július 1. napján hatályba lépett a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.), amelynek 879. §-a hatályon kívül helyezte a régi Be.-t. Az Alkotmánybíróság főszabályként a hatályos jogszabályok alaptörvény-ellenességét vizsgálhatja. Az Abtv. 41. § (3) bekezdése értelmében hatályon kívül helyezett jogszabályi rendelkezés alkotmányosságának vizsgálatára az Alkotmánybíróság hatásköre csak akkor terjed ki, ha azt konkrét ügyben még alkalmazni kellene. Tekintettel arra, hogy a kifogásolt jogszabályi rendelkezéseket a Be. hatálybalépését követően már nem lehet alkalmazni, az indítványnak a régi Be. 24/A. § (1) bekezdését és 361. § (1) bekezdését érintő része tárgytalanná vált.
- [24] Az Abtv. 59. §-a szerint az Alkotmánybíróság – ügyrendjében meghatározottak szerint – a nyilvánvalóan okafogyottá váló ügyek esetén az előtte folyamatban lévő eljárást megszüntetheti. Az Ügyrend 67. § (2) bekezdés e) pontja alapján – egyebek mellett – okafogyott válik az indítvány, ha az tárgytalanná vált, ezért az Alkotmánybíróság eljárását a régi Be. említett rendelkezését érintő részében megszüntette.
- [25] 4. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 27. §-a szerinti részében a 3.1. pontban (Indokolás [12] és köv.) foglaltak okán az Ügyrend 30. § (1) bekezdés a) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdéseire is visszautasította, míg az alkotmányjogi panaszt Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti részében az Abtv. 59. §-a szerint megszüntette.

Budapest, 2019. június 25.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/109/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3159/2019. (VII. 3.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.Kpk.50.069/2017/6. számú végzése, valamint a környezetvédelmi és természetvédelmi hatósági eljárások igazgatási szolgáltatási díjairól szóló 14/2015. (III. 31.) FM rendelet 2. § (5) bekezdése, 5. § (3) bekezdése, 7. § (1) bekezdése, és 1–4. számú mellékletei alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője útján (dr. Bende Tibor ügyvéd, 6000 Kecskemét, Március 15. utca 106. I./2.) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése, valamint 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.Kpk.50.069/2017/6. számú végzése, valamint a környezetvédelmi és természetvédelmi hatósági eljárások igazgatási szolgáltatási díjairól szóló 14/2015. (III. 31.) FM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 2. § (5) bekezdése, 5. § (3) bekezdése, 7. § (1) bekezdése, és 1–4. számú mellékletei alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 1.1. Az indítványozó jogorvoslati kérelemmel élt a Fejér Megyei Kormányhivatal KTF-16036/2016., 56837/2016. számú határozatával szemben, amelyben a kormányhivatal megváltoztatta a kármentesítési határértéket egy olyan ingatlan vonatkozásában, amelynek kármentesítés tűrésére kötelezett résztulajdonosa az indítványozó. Jogorvoslati kérelmét a kormányhivatal érdemi vizsgálat nélkül elutasította, mert az indítványozó a jogorvoslati díjat hiánypótlásra való felszólítás ellenére sem teljesítette. A Kormányhivatal végzése ellen az indítványozó fellebbezett, az Országos Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főfelügyelőség az elsőfokú hatósági határozatot helybenhagyta. Az indítványozó bírósági felülvizsgálati kérelmét a Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság elutasította.
- [3] 1.2. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban és a hiánypótlás során arra hivatkozott, hogy a határozatok sértik az Alaptörvény XVIII. (helyesen: XXVIII.) cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot és bírói függetlenséghez való jogot, a XVIII. (helyesen: XXVIII.) cikk (7) bekezdés szerinti jogorvoslati jogot, a XV. cikk (2) bekezdés szerinti diszkrimináció tilalmát, a XXIV. cikk szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot, továbbá közvetetten a XXI. cikk (1) bekezdés szerinti egészséges környezethez való jogot. Kérte azt is, hogy a támadott döntésekkel együtt az Alkotmánybíróság végezze el a sérelmes helyzet előidézését lehetővé tevő jogszabályi rendelkezések felülvizsgálatát is. Az indítványozó a jogszabályi rendelkezések megsemmisítését az eredeti indítványban nem kérte kifejezetten, csak a Rendelet egyes rendelkezéseire vonatkozóan az Alaptörvény-ellenesség megállapítását. Ezt konkretizálva a hiánypótlás során már úgy nyilatkozott, hogy a támadott rendelkezések megsemmisítését is indítványozza.
- [4] Előadta, hogy a Rendelet olyan összegű jogorvoslati díjat rendel alkalmazni, ami a kényszerhelyzetben a hatósági eljárás alanyává vált ügyfél részére eleve a jogorvoslati jogtól való megfosztást eredményezett. A 281 751 forint összegű jogorvoslati díjat az indítványozó cég a gazdasági helyzete folytán nem tudta megfizetni, amihez hozzájárult, hogy 11 éve nem tudja használni az ingatlant.
- [5] Az indítványozó szerint a kialakult helyzet és a Rendelet hivatkozott rendelkezéseinek orvoslására semmilyen jogszabályi lehetőség és bírói eljárás nincs, a rendelkezések kiüresítik a bírói eljárás lényegét, a tartalmi felülbírálatot.
- [6] Az indítványozó sérelmezte, hogy a Rendelet nem tesz különbséget az eljárás alanyai között aszerint, hogy azok kezdeményezők, kötelezettek vagy kényszerből váltak az eljárás alanyaivá. Hangsúlyozta, hogy fizetés

hiányában abszolút nincs lehetőség a jogorvoslat igénybevételére, ráadásul a díj az eljárás végén csak akkor jár vissza, ha kifejezetten az ügyfél hátrányára áll fenn jogszabálysértés. Utóbbi kitétel szerinte semmivel sem indokolható, ugyanakkor rendkívül szubjektív az, hogy ténylegesen mi értendő az ügyfél hátrányán.

- [7] Az indítványozó szerint a bírói függetlenség követelménye azért sérül, mert a jogalkotó kötelező jelleggel megállapította a jogorvoslati díj összegét, amit ráadásul a kérelem előterjesztésekor azonnal meg kell fizetni, mert enélkül jogorvoslat sincs. Szerinte a jogalkotó ezzel elvonja a bírói tevékenység lényegét jelentő mérlegelési jogot.
- [8] Az Alaptörvény XV. cikk sérelmét megvalósító hátrányos megkülönböztetést abban vélte felfedezni az indítványozó, hogy az engedélyezési eljárást ugyancsak nem kezdeményező, kényszerből ügyféllé váló civil szervezet esetében a jogorvoslati eljárás díja csak 1 százaléka a Rendeletben meghatározott díjnak, míg az ő esetében ez 50 százalék.
- [9] Az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdése szerinti egészséges környezethez való jog sérülését abban látja az indítványozó, hogy a szabályozás elősegíti olyan jogsértő hatósági határozatok érvényre jutását, amely folytán a határértéket jelentősen meghaladó higanyszennyezés marad fenn.
- [10] Az Alaptörvény XXIV. cikkében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal kapcsolatban az indítványozó utalt rá, hogy az eljáró hatóság 18 éve (az indítványozó sérelmére 11 éve) nem folytat érdemi eljárást és ezzel a végtelenségig húzza a kármentesítést. Szerinte a hatóság érezhetően nem mer érdemi lépéseket tenni, mivel az indítványozóval szemben a Magyar Állam áll.
- [11] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdéseiben meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [12] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontjára [Abtv. 26. § (1) bekezdés] és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontjára (Abtv. 27. §) alapította. Az Alkotmánybíróság erre is figyelemmel megállapította, hogy a határidőben benyújtott alkotmányjogi panasz a határozott kérelem törvényi feltételeinek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont], továbbá a befogadhatóság Abtv. 26–27. §-aiban foglalt követelményeinek csak részben tesz eleget.
- [13] 2.2. Az indítványozó elsősorban a sérelmezett bírósági végzés (és ennek alapjául szolgáló közigazgatási döntések) megsemmisítését kérte az Abtv. 27. §-a alapján. Ezzel a panaszellemmel kapcsolatban az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó nem indokolta meg, hogy a végzés az Alaptörvény egyes rendelkezéseit milyen okból sérti. Utalt ugyan olyan kérdésekre, amelyek a tisztességes bírósági (és hatósági) eljáráshoz való jog körébe vonhatóak, azonban ezekkel kapcsolatban az indítvány alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem tartalmaz. Úgyszintén tartalmazza az indítvány az Alaptörvényben biztosított további jogok sérelmének lényegét, azonban azt nem indokolta meg az indítványozó, hogy ezek miért okozzák szerinte a támadott bírósági határozat alaptörvény-ellenességét. Az indítványozó felhozott érvei valójában csak a döntés során alkalmazott jogszabályi rendelkezések alaptörvény-ellenességére utalnak. Mindezek alapján ez az indítványi elem nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja előírásának.
- [14] 2.3. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panasszal összefüggésben az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg.
- [15] Az indítványozó szerint a támadott jogszabályhelyek sértik az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében foglalt diszkrimináció tilalmát és a XXI. cikk (1) bekezdés szerinti egészséges környezethez való jogot. Lényegében arra alapozza az észszerűtlen különbségtételt, hogy az indítványozóhoz hasonlóan nem az eljárás kezdeményezőjeként ügyféllé váló civil szervezetek esetében a jogorvoslati eljárás díja csak 1 százaléka a Rendeletben meghatározott díjnak, míg az ő esetében ez 50 százalék. Ezen felül azonban további érdemi, alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem tartalmaz az indítvány. Az Alkotmánybíróság az indítványozó ezen érveivel kapcsolatosan azt is kiemeli, hogy a Rendelet 2. § (5) bekezdése a jogorvoslati eljárás díját a díjtétel 50 százalékában határozza meg, melyhez képest a Rendelet indítvánnyal nem támadott 2. § (7) bekezdése civil szervezetek esetében a jogorvoslati eljárás díját a díjtétel 1 százalékában határozza meg. Az indítványozó ekként a XV. cikkkel összefüggésben azt sérelmezi, hogy a jogalkotó nem biztosított számára a civil szervezetekkel azonos mértékű díjkedvezményt. Önmagában az a különbségtétel, mely a nyilvánvalóan nem profitorientált civil szervezetek számára megteremti a díjkedvezmény lehetőségét, azonban nem biztosít kedvezményt

az elsődlegesen gazdasági tevékenységet folytató és jellemzően profitorientált gazdasági társaságok számára, nyilvánvalóan nem tekinthető észszerűtlennek és ekként alaptörvény-ellenesnek.

- [16] A XXI. cikk (1) bekezdés szerinti egészséges környezethez való joggal kapcsolatban pedig az indítványozó mindössze annyit állított, hogy a szabályozás elősegíti a jogsértő hatósági határozatok érvényre jutását, amelynek folytán fennmarad a szennyezés, egyebekben azonban alkotmányjogilag értékelhető indokolást ebben a vonatkozásban sem tartalmaz az indítvány. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben arra is rámutat, hogy a jogorvoslati eljárás díjának jogalkotó általi meghatározása és az egészséges környezethez való jog között az alkotmányjogilag értékelhető közvetlen összefüggés is hiányzik. Mindezek alapján ezek az indítványi elemek nem felelnek meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja előírásának.
- [17] Az indítványozó a bírói függetlenséget az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből vezette le. Ebből az irányból szemlélve a tisztességes bírósági eljáráshoz való jognak valóban fontos részjogosítványa a bírói függetlenség kívánalma. Mivel azonban az indítványozó érvelése valójában arra vonatkozik, hogy a jogalkotó elvonta a bírói tevékenység lényegét jelentő mérlegelési jogot, így tartalmát tekintve az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésének sérelmét állította. Az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése azonban az indítványozó szempontjából nem minősül Alaptörvényben biztosított jognak {lásd 3173/2015. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [32]–[33]}. Ez alapján ez az indítványi elem nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja előírásának.
- [18] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslatihoz való jog szempontjából az indítványozó valójában azt panaszolja, hogy az ő esetében miért nincs lehetőség költségkedvezmény igénybevételére. Azt állította, hogy azért nem jut jogorvoslatihoz, mert nem tudja befizetni a jogszabály által előírt jogorvoslati díjat. Emiatt a Rendelet azon rendelkezéseinek megsemmisítését indítványozta, amelyek a jogorvoslatért fizetendő díjat szabályozzák. Amennyiben ez eredményre vezetne, akkor az azzal a következménnyel járna, hogy a Rendelet hatálya alá tartozó ügyekben a jogorvoslati eljárásban senkinek sem kellene díjat fizetnie. Azt azonban nem indokolta meg, hogy a díj léte önmagában miért ellentétes az Alaptörvénnyel. Ez alapján ez az indítványi elem sem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja előírásának.
- [19] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. június 25.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/419/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3160/2019. (VII. 3.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a szövetkezeti hitelintézetek integrációjáról és egyes gazdasági tárgyú jogszabályok módosításáról szóló 2013. évi CXXXV. törvény 1. § (1) bekezdés *a*) és *l*) pontja, 11. § (1) bekezdés *l*) pontja, 15. § (7) bekezdése, a 17/U. § és 17/V. §-a, valamint a 20/A. § (7) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz tárgyában indult eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók (a hitelintézet és annak részvényese) jogi képviselőjük útján (dr. Mosonyi Richárd Ferenc ügyvéd, Gárdos Mosonyi Tomori Ügyvédi Iroda, 1056 Budapest, Váci utca 81.) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján a szövetkezeti hitelintézetek integrációjáról és egyes gazdasági tárgyú jogszabályok módosításáról szóló 2013. évi CXXXV. törvény (a továbbiakban: törvény) 1. § (1) bekezdés *a*) és *l*) pontjai, 11. § (1) bekezdés *l*) pontja, 15. § (7) bekezdése, a 17/U. § és 17/V. §-a, valamint a 20/A. § (7) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és hatályba lépésükig visszamenőleges hatályú megsemmisítését indítványozták.
- [2] 2. Az indítványozó hitelintézet a törvény 1. § (1) bekezdés *t*) pontja alapján szövetkezeti hitelintézetként tagja a Szövetkezeti Hitelintézetek Integrációs Szervezetének (a továbbiakban: Integrációs Szervezet). Az indítványozó részvényes az indítványozó hitelintézet részvényese. Az indítványozók beadványa értelmében a törvény 1. pontjában hivatkozott rendelkezései sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében és a XII. cikk (1) bekezdésében biztosított tulajdonhoz, valamint vállalkozáshoz való jogukat. Ennek indokolására az alábbiakat adták elő alkotmányjogi panaszukban.
- [3] A törvény 11. § (1) bekezdés *l*) pontja alapján az Integrációs Szervezet tagjaira vonatkozóan kötelező szabályzatot fogadhat el olyan kérdésekben, amelyekre a törvény vagy alapszabálya feljogosítja. Az indítványozók szerint ez a diszkrecionális jogkör korlátlanul kibővítette az Integrációs Szervezet szabályalkotási jogát, amely alkalmas arra, hogy korlátozza a tulajdonhoz való jogukat.
- [4] A törvény 15. § (7) bekezdése következtében az indítványozó hitelintézet számviteli törvény szerinti beszámolóját csak az integráció Központi Bankjának jóváhagyásával fogadhatja el. A törvény nem biztosít semmilyen korlátot a jóváhagyás megadásának körében, így az bármilyen indokra hivatkozással megtagadható. Ez egyrészt a részvényesek osztalékfizetéshez való joguk korlátozását jelenti, másrészt az erre hatáskörrel rendelkező bíróság beszámoló hiányában elrendelheti az indítványozó hitelintézet kényszertörlesztését.
- [5] Ezen felül a törvény 20/A. § (7) bekezdése alapján az Integrációs Szervezetből esetlegesen kilépni kívánó indítványozó hitelintézetnek a saját tőkéjének megfelelő összeget kell elhelyezni a Központi Banknál vezetett számlán és azt 730 napig kell ott tartania azzal, hogy az az összeg nem vehető figyelembe a felügyelet által a tőkekövetelmények fennállásának teljesítése körében. Ekként az indítványozó hitelintézet belekényszerül az integrációban való maradásra, így sérül az indítványozók tulajdonhoz és vállalkozáshoz való joga.
- [6] Végül a törvény 1. § (1) bekezdés *a*) pontja, valamint a 17/U. § és 17/V. §-ai kötelezővé teszik az indítványozó hitelintézet számára, hogy a működése alapját jelentő üzleti tevékenységére vonatkozó valamennyi információ nyilvántartására egy, az integráció számára kialakított közös informatikai rendszert használjon, amely rendszerben tárolt adatok az integráció összes tagja számára hozzáférhetőek. Ezzel az indítványozó hitelintézet önálló üzleti tevékenységének folytatása lényegében megszűnik, ami a tulajdonhoz, illetve a vállalkozáshoz való jogának sérelmét eredményezi.

- [7] 3. Az Alkotmánybíróság eljárása során megkereste az indítványozót nyilvántartó cégbíróságot. A cégbíróság által megküldött adatok alapján az indítványozó hitelintézet az alkotmányjogi panasz benyújtásakor még bankként működő szövetkezeti hitelintézet volt, azonban az indítvány benyújtását követően, 2019. február 4-én befektetési vállalkozássá alakult át.
- [8] Az Alkotmánybíróság a cégbíróság által rendelkezésére bocsátott iratok alapján megállapította, hogy az átalakulást követően az immáron befektetési vállalkozásként működő indítványozó többé nem tagja az Integrációs Szervezetnek, ahogyan a törvény személyi hatálya sem terjed ki rá.
- [9] Az Abtv. 59. §-a szerint az Alkotmánybíróság – ügyrendjében meghatározottak szerint – a nyilvánvalóan okafogyottá váló ügyek esetén az előtte folyamatban lévő eljárást megszüntetheti. Az Ügyrend 67. § (2) bekezdés e) pontja alapján – egyebek mellett – okafogyottá válik az indítvány, ha az tárgytalanná vált.
- [10] Tekintettel arra, hogy a befektetési vállalkozássá alakult indítványozóra, illetve annak részvényes indítványozójára a törvény támadott rendelkezéseinek immár semmilyen joghatása nincsen, az Alkotmánybíróság a tárgytalanná vált indítvány tekintetében az eljárást megszüntette.

Budapest, 2019. június 25.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/150/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG NORMATÍV HATÁROZATAI, VALAMINT AZ EGYÉB SZERVEZETI, MŰKÖDÉSI ÉS SZEMÉLYI ÜGYEKBEN HOZOTT HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG ELNÖKÉNEK 2/2019. (VI. 25.) ELNÖKI UTASÍTÁSA

egyesbírók kijelöléséről

Az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 11. §-a alapján, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 55. § (5) bekezdésben meghatározott eljárásban eljáró egyesbíróként 2019. július 1-től 2019. szeptember 30-ig terjedő időtartamra – saját kérésükre, ismételten – *dr. Szalay Péter* és *dr. Varga Zs. András* alkotmánybírókat jelölöm ki.

Budapest, 2019. június 25.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Alkotmánybírósági ügyszám: XXV/1095/2019.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtárgyalója
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu

Felelős kiadó: Papp Tibor ügyvezető

HU ISSN 2062–9273